

Utbildningsbakgrundens betydelse för flyktinginvandrares etablering på arbetsmarknaden

**En jämförelse mellan flyktinginvandrare
från f.d. Jugoslavien och övriga
flyktinginvandrare 1991–1995**

Utbildningsbakgrundens betydelse för flyktinginvandrades etablering på arbetsmarknaden - En jämförelse av flyktinginvandrare från f.d. Jugoslavien och övriga flyktinginvandrare 1991–1995

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Befolkning och välfärd
701 89 Örebro
010-470 50 00

Förfrågningar Gilbert Fontana
010-479 60 71
Gilbert.Fontana@scb.se

Tomas Westling
010-479 61 78
Tomas.Westling@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.

Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, Utbildningsbakgrundens betydelse för flyktinginvandrades etablering på arbetsmarknaden - En jämförelse av flyktinginvandrare från f.d. Jugoslavien och övriga flyktinginvandrare 1991–1995 2020:3

The significance of educational background for refugee immigrants' integration in the labour market – A comparison between refugee immigrants from former Yugoslavia and other refugee immigrants 1991-1995

Producer Statistics Sweden, Department
SE-701 89 Örebro, Sweden
+46 10-470 50 00

Enquiries Gilbert Fontana
+46 10-479 60 71
Gilbert.Fontana@scb.se

Tomas Westling
+46 10-479 61 78
Tomas.Westling@scb.se

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, The significance of educational background for refugee immigrants' integration in the labour market – A comparison between refugee immigrants from former Yugoslavia and other refugee immigrants 1991-1995 2020.

[URN:NBN:SE:SCB-2020-A40BR2003_pdf](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:SE:SCB-2020-A40BR2003_pdf)

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

I serien Temarapporter presenteras resultat från olika ämnesområden inom befolknings- och välfärdsstatistiken. Utöver den officiella statistiken inom statistikområdet Befolkningens utbildning görs även tematiska undersökningar. Dessa undersökningar fördjupar den officiella statistiken om befolkningens utbildning eller belyser nya frågeställningar på området som är aktuella i samhällsdebatten.

I den här temarapporten används registerdata för att studera personer som invandrade till Sverige under den stora flyktingvågen under 1990-talets början. Många av dessa personer flydde från före detta Jugoslavien som en följd av de väpnade konflikterna på Balkanhalvön. Denna grupp framhålls ofta som väletablerade på den svenska arbetsmarknaden jämfört med andra flyktinggrupper. I rapporten jämförs flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien med övriga flyktingar som invandrade under samma period och med den inrikes födda befolkningen. Rapporten redogör för flyktingarnas utbildningsbakgrund och arbetsmarknadsetablering under 2000-talet. Dessutom studeras flyktingpopulationens avtryck i det svenska utbildningssystemet.

Rapporten har utarbetats av Gilbert Fontana och Tomas Westling vid enheten för statistik om utbildning och arbete. Sinisa Sauli och Michael Karlsson har bidragit med värdefulla synpunkter.

SCB i juli 2020

Maj Eriksson Gothe
Vikarierande avdelningschef

Katarina Wizell
Enhetschef

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Inledning	8
Bakgrund	8
Population.....	9
Utbildningsnivå och utbildningsinriktning	11
Den vuxna flyktingpopulationens utbildningsnivå vid invandringstillfället	12
Regionala aspekter	13
Den vuxna flyktingpopulationens regionala bosättning	14
Etablering på arbetsmarknaden	14
Disposition	15
Arbetsmarknadsetablering för den vuxna flyktingpopulationen .	16
Etablering år 2000	16
Etablering efter utbildningsnivå år 2000	17
Etablering år 2000 efter utbildningsinriktning för personer med eftergymnasial utbildning.....	19
Regionala skillnader i etablering år 2000.....	20
Förändring i arbetsmarknadsetablering över tid	22
Förändring i arbetsmarknadsetablering efter utbildningsnivå	24
Etablering år 2017 efter utbildningsinriktning för personer med eftergymnasial utbildning.....	26
Regionala skillnader i utbildningsnivå och arbetsmarknadsetablering 2017.....	27
Flyktingpopulationens utbildning i Sverige	29

Eftergymnasial utbildning i Sverige.....	29
Eftergymnasial utbildning och etablering	31
Gymnasiala studier på komvux.....	32
Studier på komvux och etablering	34
Unga flyktingar	37
Den unga flyktingpopulationen	37
Utbildningsnivå för unga flyktingar.....	37
Arbetsmarknadsetablering för unga flyktingar.....	39
Kort om statistiken	43
Statistikens ändamål och innehåll.....	43
Information om statistikens framställning.....	43
Information om statistikens kvalitet	44
Referenser.....	46
Bilaga	47
Så fungerar etableringsmättet	47
Definition av etableringsmättets kategorier.....	48
Ingående variabler	49
Summary.....	50

Sammanfattning

I denna rapport studeras den stora flyktingpopulationen som invandrade till Sverige under 1990-talets början. Många av dessa flyktingar invandrade från f.d. Jugoslavien som en följd av konflikter på Balkanhalvön. I rapporten studeras den långsiktiga utvecklingen på arbetsmarknaden för en historiskt stor flyktingpopulation som invandrade under en mycket kort tidsperiod.

Rapporten syftar till att beskriva flyktingpopulationens utbildningsbakgrund och arbetsmarknadsetablering under 2000-talet, med ett särskilt fokus på den stora flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien. Underlaget i rapporten bygger huvudsakligen på uppgifter från Registret över befolkningens utbildning samt LISA-registret som innehåller variabler som används för att beskriva arbetsmarknadsetablering.

Rapporten består av tre huvudsakliga delar. I rapportens första del redogörs för utbildningsbakgrunden och arbetsmarknadsetableringen under 2000-talet för de flyktingar som invandrade i vuxen ålder (20–40 år vid invandringstillfället). Därefter studeras den vuxna flyktingpopulationens utbildning i Sverige. Slutligen ges en översikt av utbildningsbakgrunden och arbetsmarknadsutfallet för flyktingar som invandrade som barn och ungdomar (0–19 år vid invandringstillfället).

Skillnaderna i arbetsmarknadsetablering mellan flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien och flyktingar från övriga länder har under den studerade perioden varit tydliga, vilket även dokumenterats i andra studier. Andelen flyktingar från f.d. Jugoslavien som varit etablerade på arbetsmarknaden under 2000-talet har generellt varit högre jämfört med övriga flyktinginvandrare.

Flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien hade redan vid invandringstillfället, till skillnad mot övriga flyktingar, en utbildningsbakgrund som till stor del efterliknade den inrikes födda populationen. Dessutom har utbildningsnivån bland flyktingarna generellt haft en stor betydelse för möjligheterna att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Flyktingar med en högre utbildningsnivå etablerade sig tidigare på arbetsmarknaden jämfört med flyktingar med en låg utbildningsnivå. Över tid har även arbetsmarknadsetableringen för högutbildade flyktingar ökat i högre utsträckning jämfört lågutbildade. Skillnaderna i utbildningsnivå verkar dock inte vara den enda förklaringen till varför flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien haft en starkare arbetsmarknadsetablering i jämförelse med övriga flyktingar.

Även regionala faktorer har haft betydelse för flyktingpopulationens arbetsmarknadsetablering. De flyktingar som tidigt var bosatta i

Smålandsregionen och Stockholm etablerade sig snabbare på arbetsmarknaden jämfört med flyktingar som var bosatta i andra regioner. Över tid har dock de regionala skillnaderna minskat.

Endast en av tio flyktingar som invandrade i vuxen ålder har genomfört någon typ av svensk utbildning på eftergymnasial nivå. Majoriteten av dessa hade dessutom redan en eftergymnasial utbildningsnivå vid invandringstillfället. Arbetsmarknadsetableringen för de flyktingar som studerat en eftergymnasial utbildning i Sverige är också högre jämfört med de flyktingar som har en utländsk eftergymnasial utbildning.

Ungefär två av fem flyktingar som invandrade i vuxen ålder har studerat en kommunal vuxenutbildning i Sverige. Många av de som genomfört en utbildning på eftergymnasial nivå i Sverige har dessutom studerat på en kommunal vuxenutbildning. Således verkar den kommunala vuxenutbildningen fungera som ett viktigt steg för att flyktingar ska ta sig vidare till högre utbildning.

Även åldern vid invandringstillfället har betydelse för arbetsmarknadsetablering. Bland de flyktingar som invandrade som barn och ungdomar är utbildningsnivån och arbetsmarknadsetableringen mer lik den inrikes födda befolkningen ju yngre man var vid invandringstillfället.

Sammanställningen i denna rapport på att flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien haft en mycket starkare arbetsmarknadsetablering jämfört med övriga flyktingar som invandrade under samma period. Det är även tydligt att flyktingar med en högre utbildningsnivå har lyckats etablera sig både snabbare och i högre utsträckning på den svenska arbetsmarknaden jämfört med lågutbildade flyktingar. Flyktingar som dessutom genomfört någon typ av svensk eftergymnasial utbildning har generellt en mycket stark ställning på arbetsmarknaden. Trots detta verkar utbildningsbakgrunden inte vara den enda förklaringen till det relativt framgångsrika arbetsmarknadsutfallet för flyktingarna från f.d. Jugoslavien.

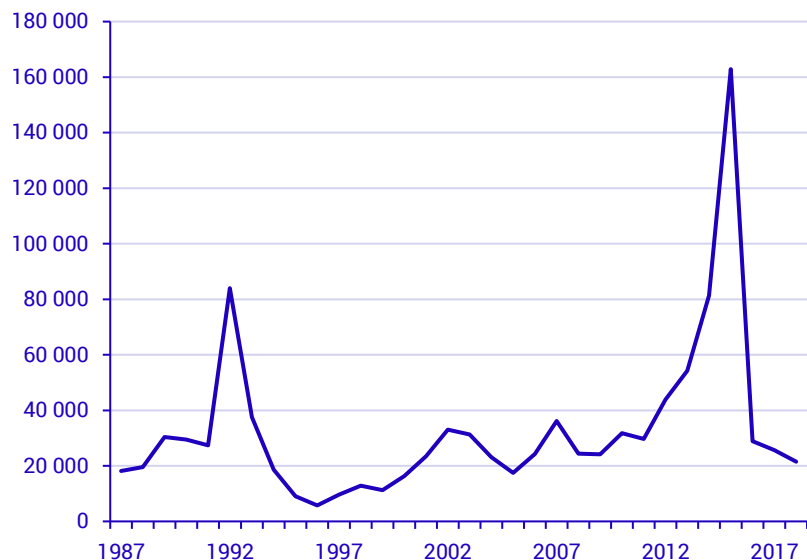
Inledning

Bakgrund

Frågor som rör invandring och integration har länge präglat den politiska debatten i Sverige. Historiskt har Sverige upplevt flyktingströmmar från olika länder, ofta i direkt anslutning till krig eller konflikter. Under 2000-talet har invandringen till Sverige legat på höga nivåer och i närtid har syrienkonflikten med de efterföljande flyktingströmmarna gett den svenska integrationsdebatten nytt liv.

Sverige har vid ett tidigare tillfälle tagit emot ett stort antal flyktingar på kort tid. Under 1990-talets början ökade antalet asylsökande till Sverige kraftigt, vilket illustreras i Diagram 1. Omkring hälften av samtliga asylsökande kom från f.d. Jugoslavien, främst som en följd av väpnade konflikter i regionen. Även flyktingar från andra länder invandrade till Sverige under samma period. Två tredjedelar av dessa kom från Asien, där de enskilt största länderna var Irak, Iran och Libanon. Resterande del av flyktinginvandringen skedde huvudsakligen från Afrika, där Somalia och Etiopien var de vanligaste födelseländerna.

Diagram 1
Antal asylsökande till Sverige 1987–2018

Källa: Migrationsverket (2020).

Flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien har tidigare beskrivits som framgångsrik på den svenska arbetsmarknaden jämfört med andra flyktinggrupper, trots den då rådande lågkonjunkturen under 1990-talets början (se exempelvis Ekberg, 2016 och Ekberg och Ohlson, 2000). Bakgrunden till framgången på svensk arbetsmarknad är dock inte helt klarlagd. En möjlig anledning till varför etableringen på

arbetsmarknaden för dessa flyktingar är så stark jämfört med andra flyktinggrupper skulle kunna kopplas till utbildningsbakgrund.

I den årliga statistiken över befolkningens utbildning redovisas bl. a. utbildningsnivå efter födelseland. Personer från Bosnien-Hercegovina och Jugoslavien utmärker sig genom att ha en högre andel med en gymnasial utbildningsnivå jämfört med många andra utrikes födda.

Idag är det drygt 25 år sedan den stora flyktinginvandringen under 1990-talets början. Med hjälp av registerdata är det möjligt att följa flyktingpopulationen från invandringsåren till nutid. En betydande andel av flyktingarna kom dessutom som barn eller i ung ålder. Dessa personer har haft möjlighet att genomgå utbildning i det svenska skolsystemet och det är därför möjligt att kartlägga utbildningsnivån och arbetsmarknadsetableringen för denna grupp.

I denna rapport studeras huvudsakligen utbildningsbakgrund och arbetsmarknadsetablering för de flyktingar som invandrade under 1991-1995. Studien ger en översikt av flyktingpopulationens utbildningsbakgrund och arbetsmarknadsetablering från 2000-talets början fram till idag, med ett särskilt fokus på den stora flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien.

Population

Den studerade populationen omfattar personer som under perioden 1991–1995 invandrat till Sverige och klassificerats som flyktingar eller flyktinganhöriga. Klassificeringen som flykting bygger på flyktingbegreppet som regleras i utlänningslagen (2005:716). Här inkluderas konventionsflyktingar enligt Genèvekonventionen, kvotflyktingar samt övriga skyddsbehövande och personer med upphållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter. Den undersökta populationen är hämtad från STATIV som är en longitudinell individdatabas för integrationsstudier.

Populationen avgränsas så att endast individer som finns folkbokförda 2018-12-31 i Registret över totalbefolkningen (RTB) inkluderas. På så vis exkluderas personer som sedan invandringstillfället flyttat utomlands och inte återvänt till Sverige, avlidit eller av någon annan orsak inte återfinns i registret. Dessutom har populationen avgränsats med avseende på ålder. Eftersom rapporten delvis syftar till att belysa arbetsmarknadsetablering inkluderas endast personer som var mellan 0–40 år vid invandringstillfället och högst 64 år 2017.

I Tabell 1 redovisas de vanligaste födelseländerna i den studerade flyktingpopulation som består av totalt 100 400 personer. De vanligaste födelseländerna är Bosnien-Hercegovina och Jugoslavien. Även flyktingar från Irak, Iran och Somalia utgjorde en betydande andel av flyktingpopulationen som invandrade mellan 1991 och 1995.

Tabell 1
Flyktingpopulationen efter största födelseländerna

	Andel	Antal
Bosnien-Hercegovina	30	30 400
Jugoslavien	21	20 600
Irak	12	12 000
Iran	7	6 600
Somalia	5	5 200
Libanon	4	4 000
Etiopien	2	2 200
Syrien	2	2 000
Övriga länder	17	17 500
Totalt	100	100 400

I denna rapport redovisas flyktingpopulationen som invandrade under åren 1991-1995 enligt en förhållandevis grov indelning. Personer födda i Bosnien-Hercegovina, Jugoslavien, Kroatien, Makedonien och Slovenien grupperas som flyktingar från f.d. Jugoslavien. Serbien, Montenegro och Kosovo fanns inte som självständiga länder vid denna tidpunkt utan ingår under Jugoslavien. Resterande flyktingar från andra födelseländer redovisas som övriga flyktingar.

Flyktingarna från f.d. Jugoslavien och den övriga flyktinggruppen utgörs av ungefär lika många personer. Åldersfördelningen i de båda flyktinggrupperna är likartad. Könsfördelningen i de båda flyktinggrupperna är jämn, även inom de olika åldersgrupperna. Möjligheterna att jämföra grupperna med avseende på utbildning och arbetsmarknadsutfall förefaller därför vara goda.

Tabell 2
Flyktingpopulationen efter kön och ålder vid invandringstillfället

	F.d. Jugoslavien			Övriga		
	Totalt	Varav andel kvinnor	Varav andel män	Totalt	Varav andel kvinnor	Varav andel män
0-6 år	8 800	47	53	7 300	48	52
7-12 år	9 300	49	51	7 400	45	55
13-19 år	7 400	48	52	6 900	45	55
20-40 år	27 100	51	49	26 100	48	52
Totalt	52 600	50	50	47 800	47	53

Åldern vid invandringstillfället har antagligen betydelse för möjligheterna att tillgodose sig utbildning och etablera sig på

arbetsmarknaden. Unga flyktingar har dessutom i högre utsträckning haft möjlighet att genomgå svensk grund- och gymnasieskola. I rapporten särskiljs analysen av vuxna och unga flyktinginvandrare. I gruppen vuxna flyktinginvandrare inkluderas personer som invandrade i åldern 20–40. I gruppen unga flyktinginvandrare inkluderas personer som var yngre än 20 år vid invandringstillfället. Rapporten fokuserar främst på de som invandrade i vuxen ålder.

Utbildningsnivå och utbildningsinriktning

Utbildningsnivå redovisas enligt utbildningsklassificeringen SUN 2000. I redovisningen grupperas utbildningsnivå i fyra grupper:

- förgymnasial utbildning
- gymnasial utbildning
- eftergymnasial utbildning kortare än 3 år
- eftergymnasial utbildning 3 år eller längre.

Tabell 3
Utbildningsnivå enligt SUN 2000

Utbildningsnivå - detaljerad	Utbildningsnivå - grov
Förgymnasial utbildning kortare än 9 år	Förgymnasial utbildning
Förgymnasial utbildning 9 år	
Gymnasial utbildning högst 2-årig	Gymnasial utbildning
Gymnasial utbildning 3 år	
Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år	Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år
Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre (exkl. forskarutbildning)	Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre
Forskarutbildning	
Uppgift saknas	Uppgift saknas

Utbildningsinriktning redovisas på 1-siffernivå enligt SUN2000 , vilket är den grövsta klassifikationen av en utbildnings innehåll.

Tabell 4
Utbildningsinriktning enligt SUN 2000

Utbildningsinriktning (1-siffernivå)
Allmän utbildning
Pedagogik och lärarutbildning
Humaniora och konst
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration
Naturvetenskap, matematik och data
Teknik och tillverkning
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård
Hälsa- och sjukvård samt social omsorg
Tjänster
Okänd

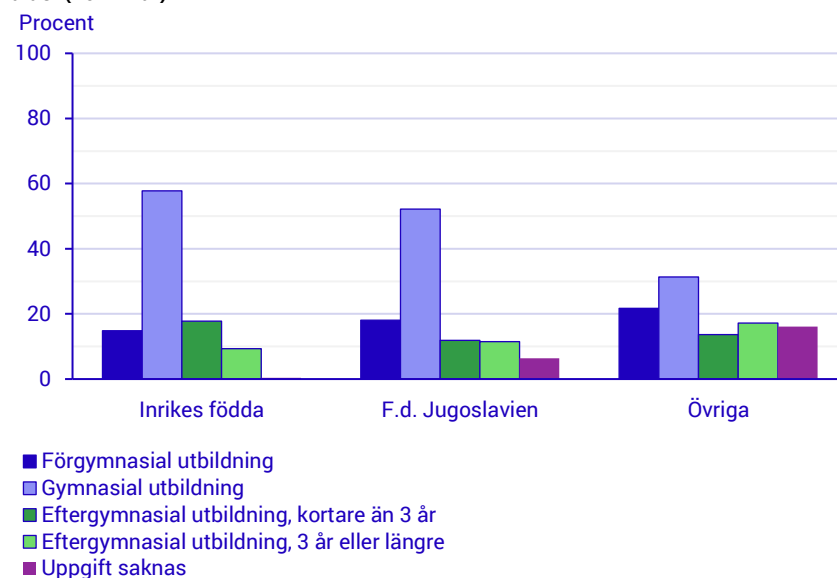
Den vuxna flyktingpopulationens utbildningsnivå vid invandringstillfället

I Utbildningsregistrets årgångar saknas uppgifter om utbildningsnivå för en liten andel av befolkningen, bland nyinvandrade personer är dock andelen ofta högre än bland andra grupper. Andelen med okänd utbildningsuppgift minskar gradvis med åren i takt med att de genomför en svensk utbildning eller att uppgifter om den utländska utbildningen kommer SCB till kännedom. För att redovisa utbildningsnivå i nära angränsning till invandringstillfället men samtidigt beakta att uppgifter om utbildningsnivå kan vara begränsad för nyinvandrade personer används uppgifter från 1995 för att ge en översikt av utbildningsnivån för populationen vid invandringstillfället. I de fall där det finns uppgifter om utländsk utbildning i senare årgångar av Utbildningsregistret (2000 och 2005) som går att hänföra till invandringstillfället används dessa uppgifter.

I Diagram 2 redovisas utbildningsnivån för de vuxna flyktingarna och den inrikes födda befolkningen i motsvarande ålder år 1995. Utbildningsnivån för flyktingar från f.d. Jugoslavien påminner i hög utsträckning om utbildningsstrukturen hos den inrikes födda befolkningen i jämförbar ålder år 1995. I båda grupperna hade över hälften en gymnasial utbildningsnivå.

Utbildningsstrukturen för den övriga flyktingpopulationen skiljer sig delvis från både flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien och den inrikes födda populationen. Andelen med en förgymnasial utbildning är högre i denna grupp och i denna grupp är det vanligare med en eftergymnasial utbildning.

Diagram 2
Utbildningsnivå år 1995 för den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (20–44 år)

Inom flyktinggrupperna fanns det viss ojämlikhet i könsfördelningen mellan olika utbildningsnivåer. Den största skillnaden mellan könen var bland flyktingarna från f.d. Jugoslavien där 70 procent av personerna med en förgymnasial utbildningsnivå var kvinnor. Inom de båda flyktinggrupperna utgjorde män en majoritet bland personerna med eftergymnasial utbildning.

Tabell 5
Utbildningsnivå år 1995 för den vuxna flyktingpopulationen efter kön

Utbildningsnivå	F.d. Jugoslavien			Övriga		
	Antal	Varav andel kvinnor	Varav andel män	Antal	Varav andel kvinnor	Varav andel män
Förgymnasial utbildning	4 900	70	30	5 700	52	48
Gymnasial utbildning	14 200	46	54	8 200	48	52
Kort eftergymnasial utbildning	3 200	44	56	3 600	42	58
Lång eftergymnasial utbildning	3 100	45	55	4 500	41	59

Regionala aspekter

Utöver utbildningsbakgrund kan även flyktingpopulationens regionala bosättning vara betydelsefull för arbetsmarknadsetablering. För att jämföra olika regioner används NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) som är Europeiska Unionens (EU) hierarkiska regionindelning som består av tre grupper. Indelningen enligt NUTS visas i Tabell 6. I denna rapport redovisas regionala uppdelningar efter NUTS 2 som delar in Sverige i åtta olika riksområden.

Tabell 6
Regionindelning enligt NUTS

NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
Östra Sverige	Stockholm	Stockholms län
	Östra Mellansverige	Uppsala län Södermanlands län Östergötlands län Örebro län Västmanlands län
Södra Sverige	Småland med öarna	Jönköpings län Kronobergs län Kalmar län Gotlands län
	Sydsverige	Blekinge län Skåne län
	Västsverige	Hallands län Västra Götalands län
Norra Sverige	Norra Mellansverige	Värmlands län Dalarnas län Gävleborgs län
	Mellersta Norrland	Västernorrlands län Jämtlands län
	Övre Norrland	Västerbottens län Norrbottens län

Den vuxna flyktingpopulationens regionala bosättning

Det var relativt stora skillnader mellan den vuxna flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien och den övriga flyktinggruppen med avseende på var man var bosatt 1995. Flyktingarna från f.d. Jugoslavien var i större utsträckning än den övriga flyktinggruppen bosatt i Sydsverige och Smålandsregionen medan den övriga flyktinggruppen i mycket större utsträckning var bosatt i Stockholmsregionen. Endast en liten andel av flyktingarna var bosatta i norra Sverige.

Den övriga flyktingpopulationen var generellt sett mycket mer koncentrerad till storstäder och storstadsnära kommuner än flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien. Hälften i den övriga flyktinggruppen var bosatta i storstäder eller storstadsnära kommuner. För flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien var motsvarande andel en fjärdedel. Drygt 30 procent bodde i Stockholm, Göteborg eller Malmö medan drygt 15 procent bland flyktingar från f.d. Jugoslavien var bosatta i de tre största kommunerna 1995. I Tabell 7 ges en grov bild av flyktingpopulationens inflyttning i svenska region.

Tabell 7
Flyktingpopulationen år 1995 efter region

	F.d. Jugoslavien		Övriga	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Stockholm	2 300	8	7 700	29
Östra Mellansverige	5 400	20	4 900	19
Småland med öarna	3 900	14	1 600	6
Sydsverige	5 700	21	3 500	13
Västsverige	6 200	23	5 300	20
Norra Mellansverige	2 200	8	1 600	6
Mellersta Norrland	700	2	600	2
Övre Norrland	700	3	1 000	4

Etablering på arbetsmarknaden

Det finns många sätt att mäta etablering på arbetsmarknaden. I denna rapport mäts etablering på arbetsmarknaden med hjälp av det så kallade etableringsmättet. Mättet har utvecklats i samarbete mellan SCB och Universitetskanslersämbetet och används vanligtvis för att följa upp etablering på arbetsmarknaden efter avslutade gymnasie- och högskolestudier.

Etableringsmättets viktigaste komponenter är inkomst av arbete och förekomst av arbetslöshet och studier. En skillnad mellan gymnasie- och högskolemättet är de inkomstgränser som används för att klassificera graden av anknytning till arbetsmarknaden. Gymnasiemättet har lägre inkomstgränser än högskolemättet. I den här rapporten används gymnasiemättets inkomstgränser genomgående.

Utifrån uppgifter om inkomst, förekomst av arbetslöshet och studier under ett år klassificeras en individ i någon följande sex kategorier:

- etablerad på arbetsmarknaden
- osäker ställning på arbetsmarknaden
- svag ställning på arbetsmarknaden
- utanför arbetsmarknaden
- högskolestuderande
- övriga studier.

Etableringsmättet ger en grov bild av en individs anknytning till arbetsmarknaden och används här i första hand för att möjliggöra jämförelser av olika gruppers anknytning till arbetsmarknaden över tid och jämförelser mellan olika grupper vid ett visst tillfälle.

För en utförligare beskrivning av etableringsmättet, se bilaga.

I denna rapport definieras personer som *etablerade* endast om de klassificerats i kategorin ”etablerad på arbetsmarknaden” utifrån etableringsmättet. Termen *etableringsgrad* avser andelen personer med en etablerad ställning på arbetsmarknaden. Slutligen används även begreppet *etableringsgap* för att beskriva skillnaden i *etableringsgrad* mellan olika grupper.

Disposition

Denna rapport består av tre delar. I nästkommande avsnitt beskrivs etableringen på arbetsmarknaden för den vuxna flyktingpopulationen från 2000-talets början och framåt. Arbetsmarknadsetableringen studeras utifrån utbildningsbakgrund och regionala aspekter. Därefter redogörs för den vuxna flyktingpopulationens utbildning i Sverige. Här beskrivs flyktingarnas utbildning på eftergymnasial nivå och studier inom den kommunala vuxenutbildningen. Slutligen ges en översikt om utbildningsbakgrunden och arbetsmarknadsetableringen för de flyktingar som invandrade i ung ålder (0–19 år).

Arbetsmarknadsetablering för den vuxna flyktingpopulationen

Detta avsnitt redogör för utbildningsbakgrund och arbetsmarknadsetablering under 2000-talet. Avsnittet redogör för flyktingar som invandrade i vuxen ålder. I denna grupp inkluderas de personer som var mellan 20 och 40 år vid invandringstillfället (perioden mellan 1991 och 1995). Dessa personer är 2017 mellan 42 och 64 år gamla och utgörs av 53 300 personer. Av dem invandrade 27 100 personer från f.d. Jugoslavien.

Etablering år 2000

Etablering på arbetsmarknaden och således möjligheter till egen försörjning är betydelsefull för en lyckad integration. Möjligheterna till en god arbetsmarknadsetablering bland flyktingar kan variera beroende på olika bakgrundsfaktorer. Egenskaper som exempelvis kön, ålder, utbildningsnivå och arbetslivserfarenheter har betydelse för utfallet på arbetsmarknaden.

År 2000 var skillnaderna i etableringsgrad stor, både mellan flyktinggrupperna och med avseende på den inrikes födda populationen i samma ålder. Andelen etablerade på arbetsmarknaden var 68 procent bland inrikes födda medan 40 procent i flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien och 22 procent i den övriga flyktingpopulationen var etablerade. Bland personer från f.d. Jugoslavien klassificerades 18 procent enligt etableringsmättet som "Utanför arbetsmarknaden" vilket innebär att man inte har någon arbetsinkomst under året och att man inte har klassificerats som studerande. Motsvarande andel i den övriga flyktingpopulationen var 29 procent. Flyktingpopulationerna var i högre utsträckning än inrikes födda i "Övriga studier", vilket i första hand omfattar komvuxstudier. Andra studieformer som ingår är bland annat folkhögskola, arbetsmarknadsutbildningar och yrkeshögskola. Det var relativt ovanligt med högskolestudier i samtliga grupper.

Det var även tydliga skillnader mellan män och kvinnor, både bland inrikes födda och i flyktingpopulationerna. Män var etablerade i större utsträckning än kvinnor i samtliga grupper. Störst skillnad fanns bland personer från f.d. Jugoslavien där 50 procent av männen och 31 procent av kvinnorna var etablerade. Kvinnor var i större utsträckning än män i studier i samtliga grupper. En annan anledning till att kvinnor har lägre etableringsgrad kan vara att etableringsmättets inkomstgränser baseras på årsinkomst och att kvinnor i mindre utsträckning än män arbetar heltid.

Den vuxna flyktingpopulationen är vid denna tidpunkt mellan 25 och 49 år beroende på vilket år man kom till Sverige och tiden man haft att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden varierar mellan fem och nio år. Jämförelsen med inrikes födda personer i samma ålder blir orättvis av många skäl. Bland annat bör man beakta att bland de äldre i denna grupp har inrikes födda haft en avsevärt längre tid på sig för att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden jämfört med flyktingpopulationerna. Senare i rapporten studeras hur skillnader i etableringsgrad förändras över tid mellan flyktinggrupperna och den inrikes födda befolkningen.

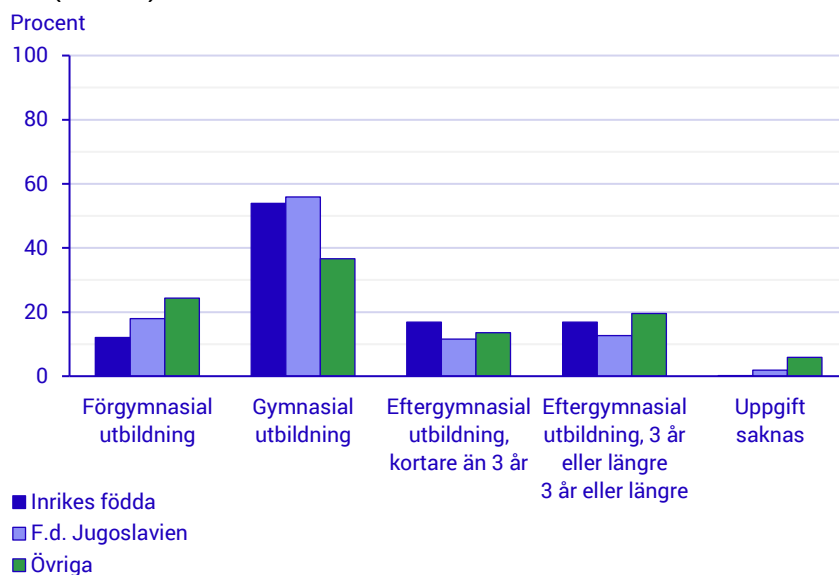
Tabell 8
Etablering på arbetsmarknaden år 2000 för den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (25–49 år) efter kön
Procent

	Kön	Befolkning (antal)	Etablerad	Osäker ställning	Svag ställning	Utanför arbets- marknaden	Högskole- studier	Övriga studier
Inrikes födda	Totalt	2 251 200	68	11	6	6	4	4
	Kvinnor	1 105 100	62	12	8	6	5	6
	Män	1 146 100	75	9	5	5	3	2
F.d. Jugoslavien	Totalt	27 100	40	16	14	18	2	10
	Kvinnor	13 900	31	16	16	22	3	13
	Män	13 200	50	16	13	13	2	6
Övriga	Totalt	25 900	22	15	17	29	4	13
	Kvinnor	12 400	17	11	15	35	4	17
	Män	13 600	26	18	19	24	4	10

Etablering efter utbildningsnivå år 2000

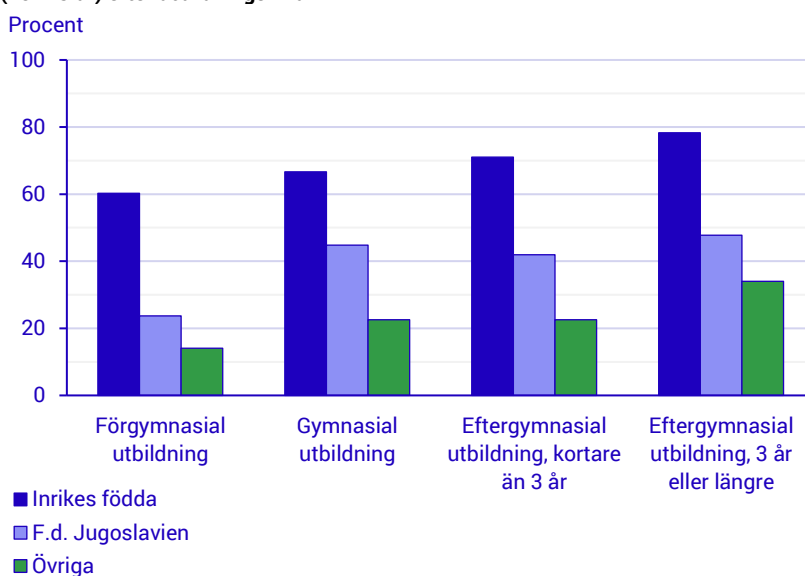
Precis som 1995 liknar utbildningsnivån för flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien den inrikes födda befolkningens utbildningsnivå i större utsträckning än den övriga flyktingpopulationen. Mer än hälften hade en gymnasial utbildningsnivå, både bland personer från f.d. Jugoslavien och bland inrikes födda. I den övriga flyktinggruppen var andelen med förgymnasial utbildningsnivå större jämfört med personer från f.d. Jugoslavien men även andelen med en eftergymnasial utbildningsnivå är betydligt större. I den övriga flyktinggruppen var andelen med en eftergymnasial utbildningsnivå lika stor som för den inrikes födda befolkningen.

Diagram 3
Utbildningsnivå år 2000 för den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (25–49 år)

I Diagram 4 redovisas andelen som var etablerade på arbetsmarknaden år 2000 efter utbildningsnivå för de båda flyktinggrupperna och den inrikes födda befolkningen. Andelen etablerade på arbetsmarknaden stiger med högre utbildningsnivå för samtliga grupper. Personer från f.d. Jugoslavien var etablerade på arbetsmarknaden i betydligt större utsträckning än den övriga flyktinggruppen oavsett utbildningsnivå. Andelen etablerade på arbetsmarknaden var mer än dubbelt så stor, i båda flyktinggrupperna, för personer med en längre eftergymnasial utbildning jämfört med dem som hade en förgymnasial utbildning.

Diagram 4
Etablerade år 2000 i den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (25–49 år) efter utbildningsnivå

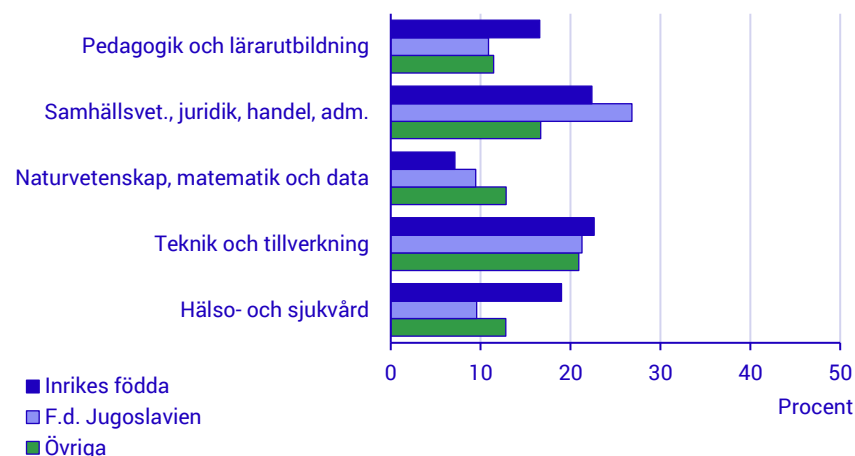
Etablering år 2000 efter utbildningsinriktning för personer med eftergymnasial utbildning

Andelen med en eftergymnasial utbildning år 2000 var betydligt högre i den övriga flyktingpopulationen jämfört med flyktinggruppen från f.d. Jugoslavien. Var tredje person i den övriga flyktingpopulationen och var fjärde person från f.d. Jugoslavien hade en eftergymnasial utbildning. Den vanligaste utbildningsinriktningen bland de med en eftergymnasial utbildning i gruppen från f.d. Jugoslavien var samhällsvetenskaplig inriktning medan det var vanligast med en utbildning inom teknik och tillverkning i den övriga flyktingpopulationen.

Andelen med samhällsvetenskaplig inriktning på sin utbildning var 27 procent bland personer från f.d. Jugoslavien och 17 procent i den övriga gruppen. Det var istället vanligare i den övriga gruppen med en utbildning inom naturvetenskap och hälso- och sjukvård.

Vid en jämförelse med den inrikes födda befolkningen bör man notera att omkring 15 procent i flyktingpopulationerna saknar uppgift om inriktning på den eftergymnasiala utbildningen medan i stort sett samtliga i den inrikes födda befolkningen har en uppgift om utbildningsinriktning. De redovisade andelarna för flyktingpopulationerna är därför något underskattade.

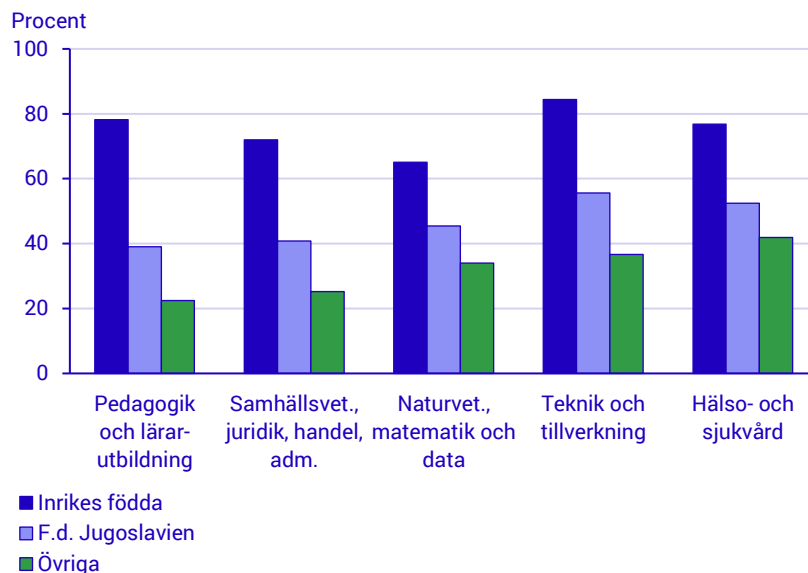
Diagram 5
Vanligaste utbildningsinriktningar år 2000 för den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (25–49 år) för personer med eftergymnasial utbildning

Om man jämför andelen som var etablerade på arbetsmarknaden år 2000 var det stora skillnader mellan den inrikes födda befolkningen och flyktingpopulationerna inom samtliga utbildningsinriktningar. Allra störst skillnader var det bland personer med utbildningar inom pedagogik och samhällsvetenskap medan skillnaderna var något mindre inom naturvetenskap och hälso- och sjukvård.

Flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien var etablerad i större utsträckning än den övriga flyktinggruppen inom samtliga utbildningsinriktningar. Skillnaderna mellan de båda flyktinggrupperna var minst inom naturvetenskap och hälso- och sjukvård.

Diagram 6
Etablerade år 2000 för den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (25–49 år) efter vanligaste utbildningsinriktningarna för personer med eftergymnasial utbildning

Regionala skillnader i etablering år 2000

Regionala skillnader kan påverka förutsättningarna för flyktingar att tidigt ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Demografi, branschstruktur, lönenivå och skattetryck är möjliga faktorer som kan variera mellan geografiska områden och kan således påverka både möjligheterna och förutsättningarna till arbete.

År 2000 fanns det tydliga skillnader i flyktingarnas etableringsgrad mellan olika regioner. Över hälften av flyktingarna som var bosatta i Småland var etablerade på arbetsmarknaden. I denna region var etableringsgapet mellan de inrikes födda och flyktingpopulationen 19 procentenheter, vilket är det lägsta av alla studerade regioner. Ekberg (2016) argumenterar att de småländska kommunernas goda möjligheter till arbete i tillverkningsindustrin kan förklara den snabba arbetsmarknadsetableringen i regionen, i synnerlighet för den stora gruppen från f.d. Jugoslavien som bosatte sig i regionen.

Även stockholmsregionen utmärker sig som ett område där andelen etablerade flyktingar var relativt hög. Skillnaderna i arbetsmarknadsetablering mellan de inrikes födda och flyktingpopulationen var dock stor.

Sydsverige sticker ut som den region där etableringsgraden var som lägst. I denna region var drygt en femtedel av flyktingarna etablerade på arbetsmarknaden. Här var även skillnaderna mellan flyktingpopulationen och de inrikes födda som störst. Etableringsgapet i Sydsverige uppgick till 45 procentenheter år 2000.

Tabell 9

Etablerade år 2000 i den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (25–49 år) efter region (NUTS 2) och kön

Procent

	Flyktingpopulationen				Inrikes födda			
	Antal	Varav andel etablerade	Varav andel etablerade kvinnor	Varav andel etablerade män	Antal	Varav andel etablerade	Varav andel etablerade kvinnor	Varav andel etablerade män
Stockholm	11 800	35	30	39	473 500	75	71	80
Östra Mellansverige	8 800	30	23	38	373 300	68	59	75
Småland med öarna	5 900	51	39	63	197 300	70	61	79
Sydsverige	10 600	22	17	28	311 100	67	60	73
Västsverige	12 100	28	21	35	451 600	69	61	76
Norra Mellansverige	2 400	29	21	36	211 800	62	54	69
Mellersta Norrland	600	26	20	31	97 700	63	58	68
Övre Norrland	900	26	22	29	134 900	62	57	67

År 2000 var män i högre utsträckning etablerade på arbetsmarknaden jämfört med kvinnor. Skillnaderna i etableringsgrad för kvinnor och män var ungefär lika stora bland de inrikes födda och flyktingpopulationen i respektive region.

Generellt skiljer sig kvinnor och män med avseende på yrkestillhörighet. Kvinnor arbetar i större utsträckning inom offentlig sektor, främst inom vård eller utbildningsområdet. Män arbetar istället i högre utsträckning inom byggverksamhet, tillverkning och transportsektorn (Konjunkturinstitutet 2017). Eftersom olika branscher i viss utsträckningen är koncentrerade i specifika regioner kan detta tänkas ge olika förutsättningar för kvinnor och män att etablera sig på arbetsmarknaden.

Skillnaderna i etablering mellan kvinnor och män var som störst i Småland, trots en generellt hög arbetsmarknadsetablering i regionen. Etableringsgapet mellan könen uppgick till 24 procentenheter. Troligtvis kan den stora industrisektorn i Smålandsregionen ha medfört goda möjligheter till arbete, främst för manliga flyktinginvandrare. För flyktingpopulationen som var bosatt i Stockholmsregionen var etableringsgapet mellan män och kvinnor 9 procentenheter. Arbetsmarknaden i storstadsregioner kan antas vara större och bredare vilket skulle kunna ge upphov till lägre könssegregering, både bland inrikes födda och flyktinginvandrare.

Skillnaderna i den regionala arbetsmarknadsetableringen är stora mellan flyktingarna från f.d. Jugoslavien och den övriga flyktinggruppen, vilket illustreras i Tabell 10. För flyktingarna från f.d. Jugoslavien var etableringsgraden genomgående högre i alla redovisade regioner år 2000. För båda flyktingpopulationerna var arbetsmarknadsetableringen högst för personer bosatta i Småland och Stockholmsregionen medan utfallet var som lägst i Sydsverige. Ruist (2018) menar att Malmöregionen historiskt tagit emot ett stort antal flyktingar vilket skulle kunna försvåra arbetsmarknadsetableringen för

nyinflyttade flyktingar. Detta skulle kunna förklara den låga etableringsgraden för de båda flyktinggrupperna som var bosatta i Sydsverige.

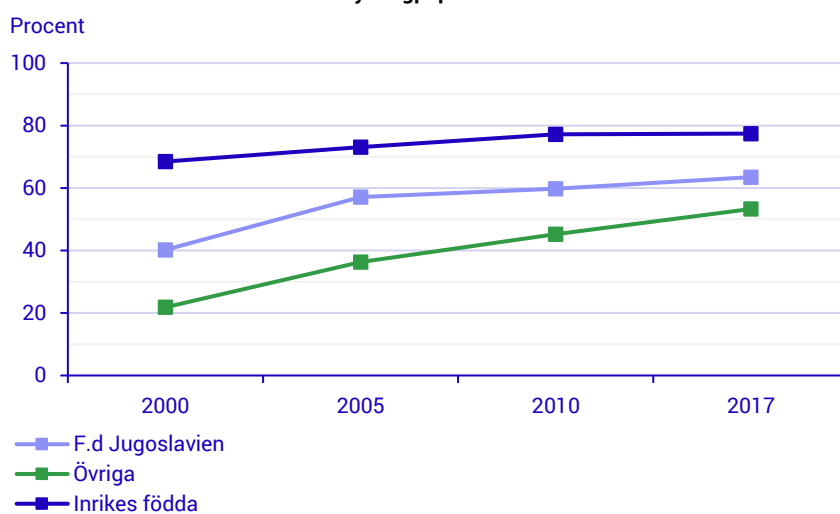
Tabell 10
Etablerade år 2000 i den vuxna flyktingpopulationen efter region (NUTS 2)

	F.d. Jugoslavien		Övriga	
	Antal	Varav andel etablerade	Antal	Varav andel etablerade
Stockholm	2 500	57	9 300	29
Östra Mellansverige	4 700	41	4 200	19
Småland med öarna	4 400	58	1 500	31
Sydsverige	6 900	27	3 700	14
Västsverige	6 800	37	5 300	17
Norra Mellansverige	1 300	38	1 100	18
Mellersta Norrland	300	39	300	16
Övre Norrland	300	37	500	20

Förändring i arbetsmarknadsetablering över tid

I takt med en längre vistelsetid i Sverige ökar etableringsgraden på arbetsmarknaden för flyktinginvandrare, vilket visas i Diagram 7. År 2000 fanns väsentliga skillnader i arbetsmarknadsetablering både mellan flyktingar från f.d. Jugoslavien och från övriga länder, men även i jämförelse med den inrikes födda populationen. Över tid har etableringsgapet mellan grupperna minskat men år 2017 kvarstår fortfarande skillnader.

Diagram 7
Etablerade 2000–2017 i den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder

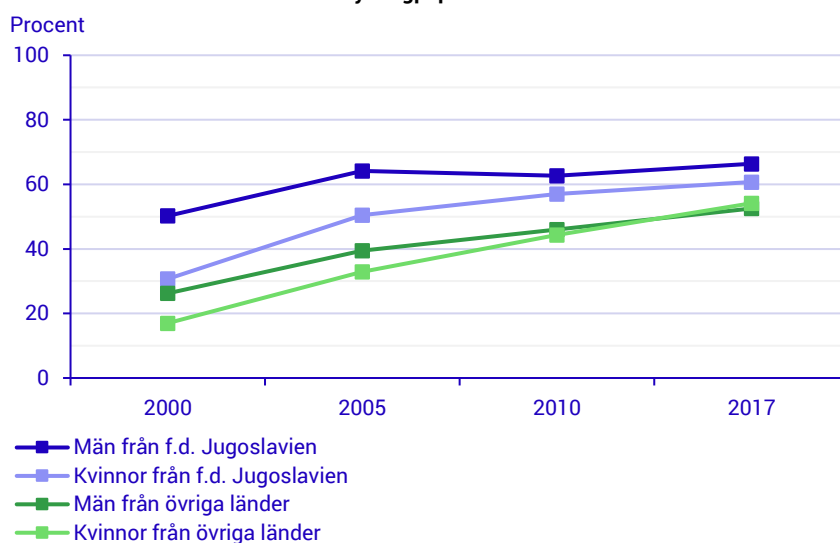

Flyktinggruppernas arbetsmarknadsetablering har även utvecklats olika över tid med avseende på kön. Män etablerade sig i högre utsträckning

tidigt på den svenska arbetsmarknaden, men över tid har gapet mellan könen minskat för båda flyktinggrupperna.

Arbetsmarknadsetableringen för kvinnor i den övriga flyktinggruppen har utvecklats starkt under 2000-talet, dock från mycket låga nivåer. År 2000 var knappt en av fem kvinnor i den övriga flyktingpopulationen etablerade på arbetsmarknaden. Fram till 2017 ökade denna andel till 54 procent, vilket resulterade i att marginellt fler kvinnor än män var etablerade på arbetsmarknaden i den övriga flyktingpopulationen.

Diagram 8
Etablerade 2000–2017 i den vuxna flyktingpopulationen efter kön

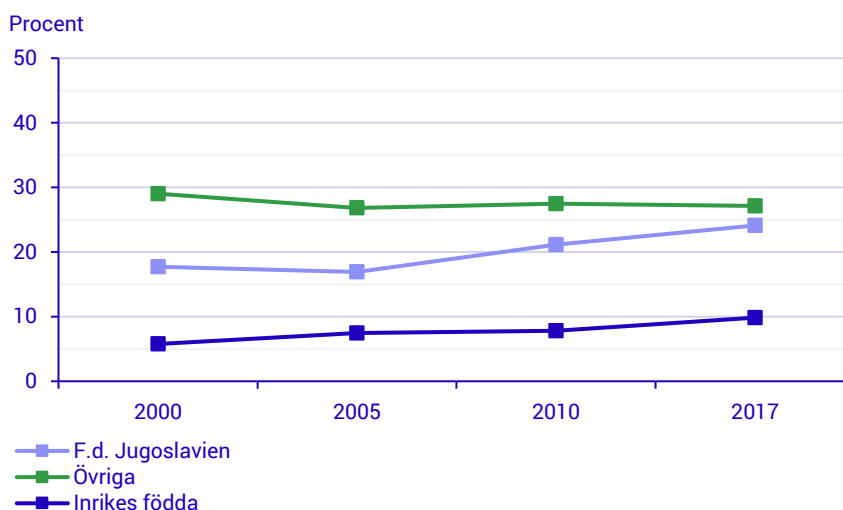

Andelen vuxna flyktinginvandrare som under 2000-talet stått utanför arbetsmarknaden, det vill säga personer som saknar arbetsinkomst och inte befinner sig i studier, är påtagligt större jämfört med den inrikes födda populationen. Andelen har dock varit lägre för flyktingar från f.d. Jugoslavien jämfört med den övriga flyktingpopulation. År 2017 var ungefär en fjärdedel av invandrarna i båda flyktinggrupperna utanför arbetsmarknaden.

Andelen flyktingar från f.d. Jugoslavien som står utanför arbetsmarknaden har ökat 2010 och 2017. Detta beror förmodligen på att denna flyktinggrupp består av en något större andel äldre personer. I takt med att personer närmar sig pensionsålder lämnar de också arbetsmarknaden i högre utsträckning.

Att personer befinner sig utanför arbetsmarknaden är bekymmersamt av flera skäl. För den enskilde individen uppstår både ett inkomstbortfall och en risk för socialt utanförskap. Dessutom uppstår negativa samhällsekonomiska konsekvenser genom minskade skatteintäkter och ökade transfereringar. Möjligheten att uppnå en god integration för flyktingar som står utanför arbetsmarknaden kan antas vara särskilt utmanande.

Diagram 9
Utanför arbetsmarknaden 2000–2017 i den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder

Förändring i arbetsmarknadsetablering efter utbildningsnivå

Andelen flyktingar som är etablerade på arbetsmarknaden har över tid förändrats i olika omfattning med avseende på utbildningsnivå, vilket redovisas i Diagram 10 och Diagram 11. Den största ökningen i etableringsgrad återfinns bland flyktingar med en eftergymnasial utbildning på tre år eller längre. Flyktingar med en förgymnasial utbildningsnivå har haft det svårast att etablera sig på svensk arbetsmarknad. Över tid har skillnaderna i etablering för flyktingar med en förgymnasial utbildningsnivå och grupper med övriga utbildningsnivåer ökat.

Det finns även skillnader i arbetsmarknadsetablering mellan de två flyktinggrupperna. För alla redovisade utbildningsnivåer är flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien etablerad i högre utsträckning än den övriga flyktingpopulationen, även om skillnaderna har minskat något över tid.

Sammantaget tyder detta på att en högre utbildningsnivå ger bättre förutsättningar att etablera sig på svensk arbetsmarknad i nära anslutning till invandringstillfället. Dessutom har etableringsgraden för flyktingar med en hög utbildningsnivå ökat i högre utsträckning över tid jämfört för flyktingar med lägre utbildningsnivåer. Detta stöder bilden av att utbildningsbakgrunden har betydelse på flyktingars möjlighet till en god arbetsmarknadsetablering. Skillnaderna i etableringsgrad mellan flyktinggrupperna verkar dock inte kunna förklaras helt och hållet av variation i utbildningsnivå inom grupperna.

Diagram 10
Etablerade vuxna flyktingar från f.d. Jugoslavien 2000–2017 efter utbildningsnivå

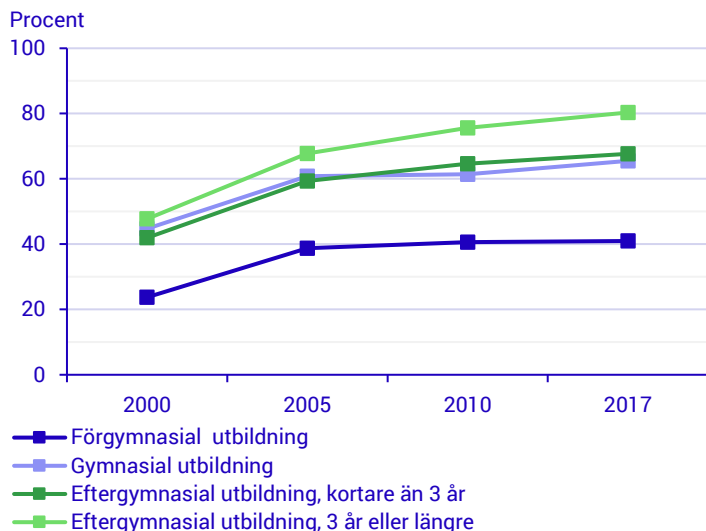
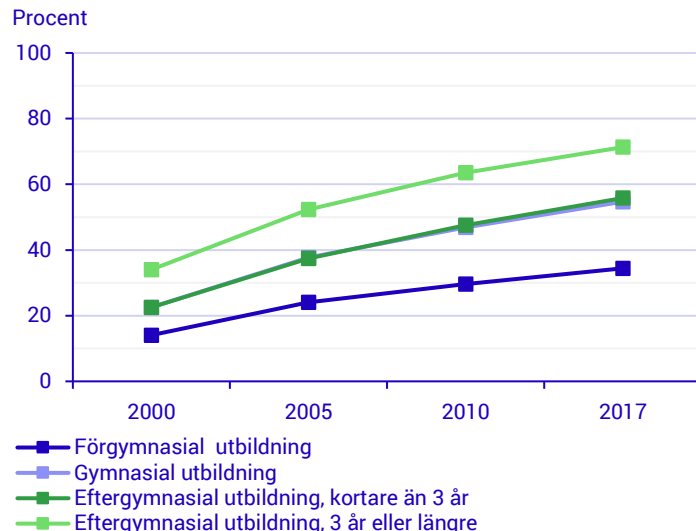
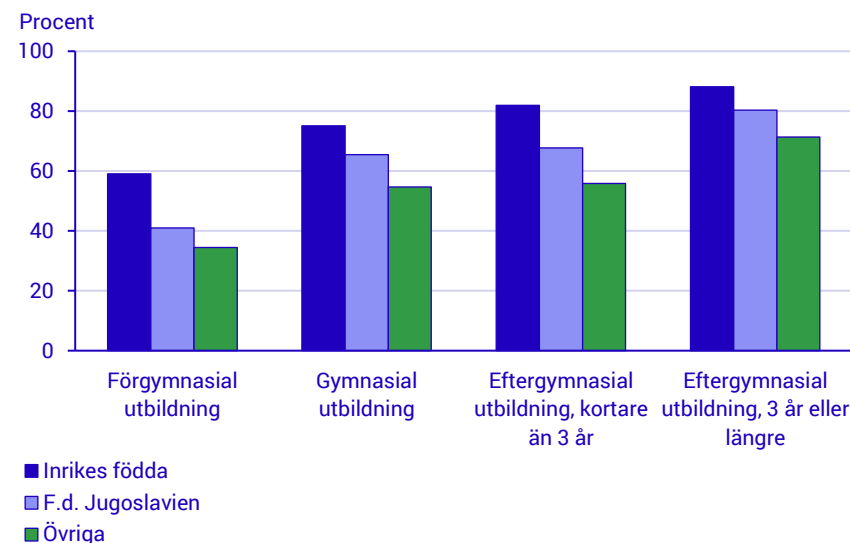

Diagram 11
Etablerade vuxna flyktingar från övriga länder 2000–2017 efter utbildningsnivå

I Diagram 12 jämförs andelen etablerade på arbetsmarknaden i respektive flyktinggrupp med den inrikes födda populationen i motsvarande ålder år 2017. Den största skillnaden mellan flyktinggrupperna och den inrikes födda populationen återfinns bland personer med en förgymnasial utbildningsnivå. Även om flyktingar med en högre utbildningsnivå inte är etablerade i samma utsträckning som den inrikes födda populationen är skillnaderna mindre. Trots en relativt lång vistelsetid i Sverige har flyktingar med en förgymnasial utbildningsnivå haft det svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Diagram 12
Etablerade år 2017 i den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (42–64 år) efter utbildningsnivå

Etablering år 2017 efter utbildningsinriktning för personer med eftergymnasial utbildning

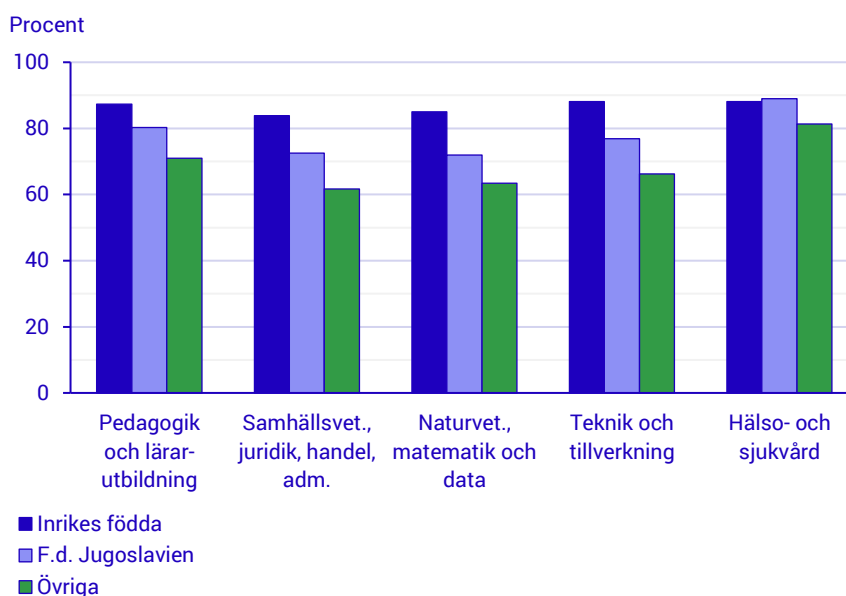
Andelen personer i flyktingpopulationerna med en eftergymnasial utbildning ökar mellan 2000 och 2017. Bland personer från f.d. Jugoslavien ökar andelen med tre procentenheter från 24 till 27 procent och i den övriga flyktinggruppen ökar andelen med fyra procentenheter från 33 till 37 procent.

Precis som år 2000 var utbildningar med en samhällsvetenskaplig inriktning vanligast bland eftergymnasialt utbildade personer från f.d. Jugoslavien medan en utbildning inom teknik och tillverkning fortfarande var vanligast i den övriga flyktinggruppen. Generellt sett har bilden av de vanligaste utbildningsinriktningarna förändrats väldigt lite mellan åren, både för flyktingpopulationen och för den inrikes födda befolkningen i motsvarande ålder.

Andelen etablerade på arbetsmarknaden i flyktingpopulationen har dock ökat kraftigt mellan 2000 och 2017 inom samtliga utbildningsinriktningar och etableringsgapet till den inrikes födda befolkningen är mycket mindre 2017 jämfört med år 2000.

I den inrikes födda befolkningen är andelen etablerade ungefär lika stor inom samtliga utbildningsinriktningar medan det är något större skillnader inom flyktingpopulationerna. Störst andel etablerade i flyktingpopulationerna finns bland personer med en utbildning inom hälso- och sjukvård. Bland personer från f.d. Jugoslavien är andelen etablerade lika stor som i den inrikes födda befolkningen.

Diagram 13
Andel etablerade 2017 i den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (42–64 år) efter vanligaste utbildningsinriktningarna för personer med eftergymnasial utbildning

Regionala skillnader i utbildningsnivå och arbetsmarknadsetablering 2017

Mellan åren 2000 och 2017 förekom en begränsad geografisk omflyttning inom flyktingpopulationen mellan svenska regioner. Utflyttningen var som störst i Sveriges norra regioner medan storstadsregionerna Stockholm, Västsverige och Sydsverige hade en ökad inflyttning av personer i flyktingpopulationen.

Andelen etablerade flyktingar har ökat i alla undersökta regioner fram till år 2017 jämfört med år 2000. I Stockholm var andelen etablerade på arbetsmarknaden som störst. Generellt har den största etableringsökningen skett i regioner som år 2000 hade en relativt låg etableringsgrad. Detta tyder på att etableringsgraden på arbetsmarknaden för flyktingar i svenska regioner verkar konvergera över tid. Etableringsgapet till de inrikes födda har över tid också minskat i alla regioner. Den största skillnaden i etablering återfinns dock fortfarande i Sydsverige, vilket också är den region där andelen flyktingar som är etablerade på arbetsmarknaden är som lägst.

Tabell 11
Etablerade 2017 i den vuxna flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder (42–64 år) efter region

	F.d. Jugoslavien		Övriga		Inrikes födda	
	Antal totalt	Varav andel etablerade	Antal totalt	Varav andel etablerade	Antal totalt	Varav andel etablerade
Stockholm	2 600	72	10 100	58	459 400	80
Östra Mellansverige	4 400	65	4 000	53	381 000	78
Småland med öarna	4 300	66	1 400	55	201 000	78
Sydsverige	7 400	58	3 700	43	320 900	75
Västsverige	7 100	63	5 400	52	459 000	78
Norra Mellansverige	900	68	900	50	217 500	74
Mellersta Norrland	200	65	200	53	98 800	75
Övre Norrland	200	70	400	60	132 100	76

I Diagram 14 och 15 redovisas de två flyktinggruppernas utbildningsnivå i olika regioner år 2017. Generellt varierar inte utbildningsnivån i någon större omfattning mellan de geografiska områdena. I Stockholmsregionen är andelen flyktingar med en eftergymnasial utbildning något större i jämförelse med andra regioner, vilket delvis skulle kunna förklara den relativt starka arbetsmarknadsetableringen för båda flyktinggrupperna.

Högre utbildningsnivå är dock inte den enda förklarande faktorn till flyktinggruppernas etablering i svenska regioner. I Smålandsregionen är

andelen med en eftergymnasial utbildning relativt liten för båda flyktinggrupperna, men samtidigt är andelen etablerade på arbetsmarknaden högre än i många andra regioner. I Sydsverige är däremot andelen etablerade på arbetsmarknaden påfallande lägre än i andra regioner, trots att utbildningsnivån inte avviker där. Förklaringen till varför arbetsmarknadsetableringen för flyktinginvandrare varierar mellan olika regioner kan således inte endast hänföras till variation i utbildningsnivå.

Diagram 14
Utbildningsnivå 2017 för vuxna flyktingar från f.d. Jugoslavien efter region

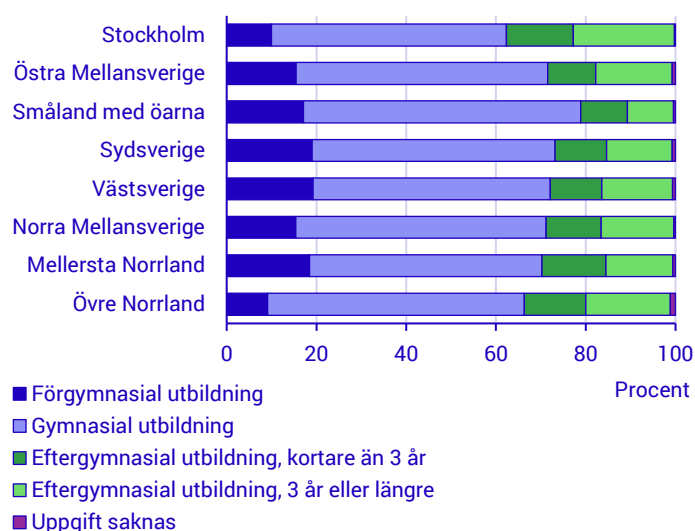
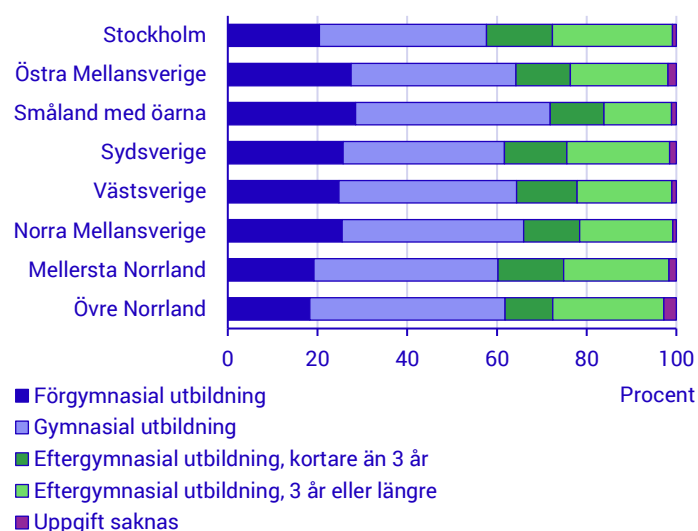

Diagram 15
Utbildningsnivå 2017 för vuxna flyktingar från övriga länder efter region

Flyktingpopulationens utbildning i Sverige

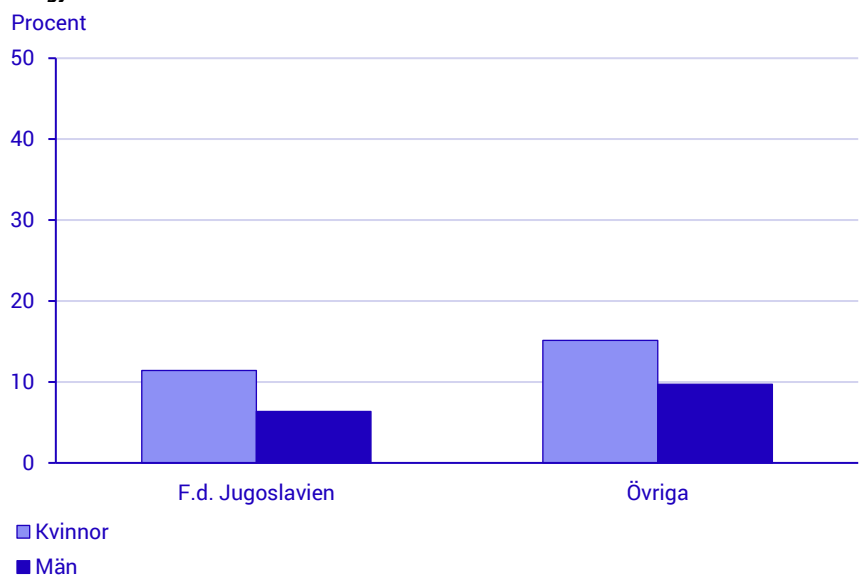
Detta avsnitt redogör för den vuxna flyktingpopulationens utbildning i Sverige. Avsnittet beskriver flyktingpopulationens utbildning på eftergymnasial nivå och deltagande i den kommunala vuxenutbildningen (komvux).

Eftergymnasial utbildning i Sverige

Eftersom en högre utbildningsnivå har betydelse för möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden är det således intressant att utröna vilka flyktingar som har deltagit i högre studier i Sverige. Av de flyktingar som invandrade till Sverige i vuxen ålder har 5 600 personer eller drygt en av tio personer genomfört någon typ av svensk utbildning på eftergymnasial nivå mellan åren 1995 och 2017.

Av flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien har 8 procent genomfört en svensk utbildning på eftergymnasial nivå medan motsvarande andel i den övriga flyktingpopulation är 13 procent. Den relativt snabba etableringen på svensk arbetsmarknad för flyktingarna från f.d. Jugoslavien kan möjligen ha minskat incitamenten att påbörja eftergymnasiala studier i Sverige. Det är vanligare att yngre personer har genomfört en eftergymnasial utbildning i Sverige jämfört med äldre. Drygt hälften av den vuxna flyktingpopulationen som genomfört en eftergymnasial utbildning i Sverige var mellan 20–26 år gamla vid invandringstillfället. I båda flyktinggrupperna är det vanligare att kvinnor har genomfört en svensk utbildning på eftergymnasial nivå jämfört med män.

Diagram 16
Andel i den vuxna flyktingpopulationen som genomfört en svensk utbildning på eftergymnasial nivå mellan åren 1995 och 2017 efter kön

I Tabell 12 visas andelen i den vuxna flyktingpopulationen som har genomfört en svensk utbildning på eftergymnasial nivå vid olika tidpunkter. Knappt hälften av de 5 600 personer som år 2017 hade en svensk eftergymnasial utbildning hade också detta år 2000. År 2000 var det lika vanligt med en svensk utbildning på eftergymnasial nivå bland män och kvinnor. Under perioden mellan 2000 och 2017 är det dock vanligare bland kvinnor att utbilda sig på en eftergymnasial nivå i Sverige och skillnaderna mellan könen ökar under perioden, både bland flyktingar från f.d. Jugoslavien och i den övriga gruppen.

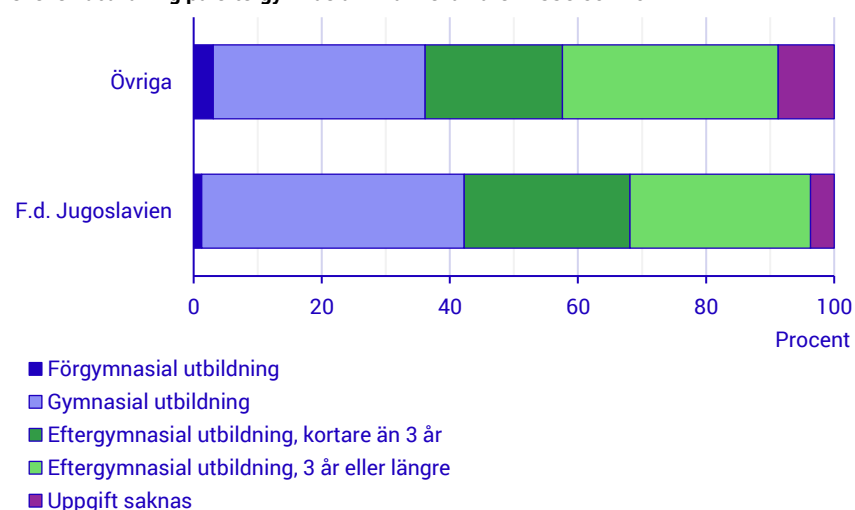
Att man har en utbildning på eftergymnasial nivå innebär inte nödvändigtvis att man har avslutat sina studier. Även personer som har påbörjat och avslutat minst en termins studier klassificeras med en eftergymnasial utbildningsnivå. Av samtliga personer i flyktinggruppen med en eftergymnasial utbildningsnivå hade omkring 30 procent minst tre års avslutade eftergymnasiala studier år 2000 medan motsvarande andel år 2017 var drygt 60 procent.

Tabell 12
Andel i den vuxna flyktingpopulationen 2000–2017 med en svensk utbildning på eftergymnasial nivå efter kön
 Procent

	Kön	Befolkning (antal)	t.o.m. år 2000	t.o.m. år 2005	t.o.m. år 2010	t.o.m. år 2017
Samtliga	Totalt	53 300	4,6	7,8	9,4	10,6
	Kvinnor	26 300	4,6	8,4	10,7	12,3
	Män	26 900	4,6	7,1	8,1	8,9
F.d. Jugoslavien	Totalt	27 100	3,3	5,8	7,1	8,1
	Kvinnor	13 900	3,6	6,6	8,4	9,7
	Män	13 200	3	4,8	5,6	6,4
Övriga	Totalt	26 100	6	9,8	11,8	13,2
	Kvinnor	12 500	5,8	10,4	13,3	15,2
	Män	13 700	6,2	9,3	10,5	11,4

En majoritet av flyktingarna som utbildat sig på en eftergymnasial nivå i Sverige hade redan en likvärdig utbildningsnivå år 1995, vilket illustreras i Diagram 17. Endast några få procent av flyktingpopulationen som år 1995 hade en förgymnasial utbildningsnivå har fram till år 2017 genomfört en utbildning på eftergymnasial nivå. Sammantaget tyder detta på att det generellt är redan resursstarka flyktingar med en redan hög utbildningsnivå som studerat på eftergymnasial nivå i Sverige.

Diagram 17
Utbildningsnivå 1995 i den vuxna flyktingpopulationen för personer som genomfört en svensk utbildning på eftergymnasial nivå mellan åren 1995 och 2017

Eftergymnasial utbildning och etablering

Andelen etablerade flyktingar år 2017 som genomgått en svensk utbildning på eftergymnasial nivå är hög, vilket illustreras i Diagram 18. Drygt fyra av fem flyktingar som har utbildat sig på eftergymnasial nivå i Sverige kan anses vara etablerade på arbetsmarknaden. Motsvarande andel för flyktingar med en utländsk eftergymnasial utbildningsnivå är

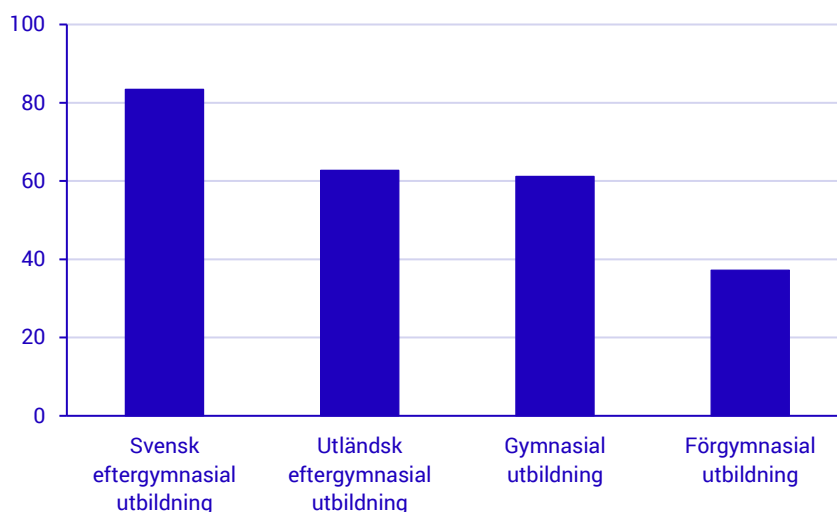
knappt två tredjedelar. Dessutom är skillnaden i etableringsgrad för flyktingar med en utländsk eftergymnasial utbildning och gymnasial utbildning mycket liten.

Skälen till varför en svensk utbildning på eftergymnasial nivå kan vara betydelsefull för en lyckad arbetsmarknadsetablering skulle kunna vara flera. Dels kan utbildningen ge kunskaper och kompetens som är användbara på den svenska arbetsmarknaden. Kunskaper förvärvade från utbildning senare i livet kan därtill även ha en högre grad av aktualitet. Dessutom kan utbildningen ha ett signalvärde. En svensk vidareutbildning skulle kunna, genom att indikera en hög produktivitet, öka chansen att etablera sig på arbetsmarknaden.

Det bör dock beaktas att den högre etableringsgraden bland personer med en svensk utbildning till viss del kan vara en driven av selektion. Om det är personer som redan är produktiva eller som initialt har höga kunskapsnivåer som väljer att utbilda sig är det således inte enbart den svenska utbildningen som kan förklara den högre etableringen på arbetsmarknaden.

Diagram 18
Etablerade 2017 i den vuxna flyktingpopulationen efter utbildningsbakgrund 2017

Procent

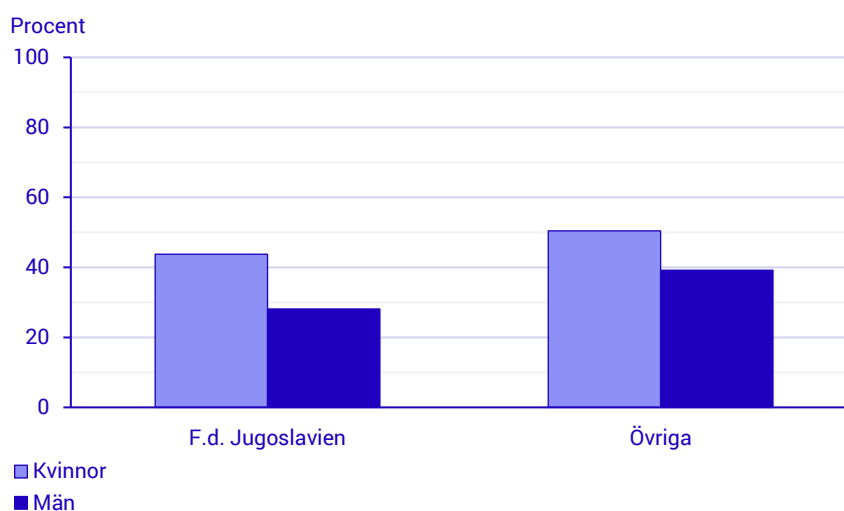
Gymnasiala studier på komvux

Inom komvux finns dels den grundläggande vuxenutbildningen och dels den gymnasiala vuxenutbildningen. Den grundläggande vuxenutbildningen innebär komplettering av studier på grundskolenivå medan den gymnasiala vuxenutbildningen omfattar både enstaka kurser och hela utbildningar på gymnasial nivå. Att studera på komvux kan således vara en möjlighet för den vuxna flyktingpopulationen att antingen komplettera en tidigare gymnasial utbildning som man hade innan man kom till Sverige eller läsa in en del av eller en hel gymnasial utbildning.

Studier på komvux kan delas in i allmänna kurser och yrkesinriktade kurser/utbildningar. Allmänna kurser syftar främst till att ge behörighet till vidare studier på eftergymnasial nivå medan yrkesinriktade utbildningar i första hand ska leda till ett arbete.

Totalt har fyra av tio personer i den vuxna flyktingpopulationen läst på komvux i någon omfattning fram till år 2017. Det var mer vanligt med komvuxstudier i den övriga flyktinggruppen jämfört med personer från f.d. Jugoslavien. Kvinnor har studerat på komvux i större utsträckning än män, både bland personer från f.d. Jugoslavien och i den övriga flyktinggruppen.

Diagram 19
Andel i den vuxna flyktingpopulationen som studerat på komvux t.o.m. 2017 efter kön

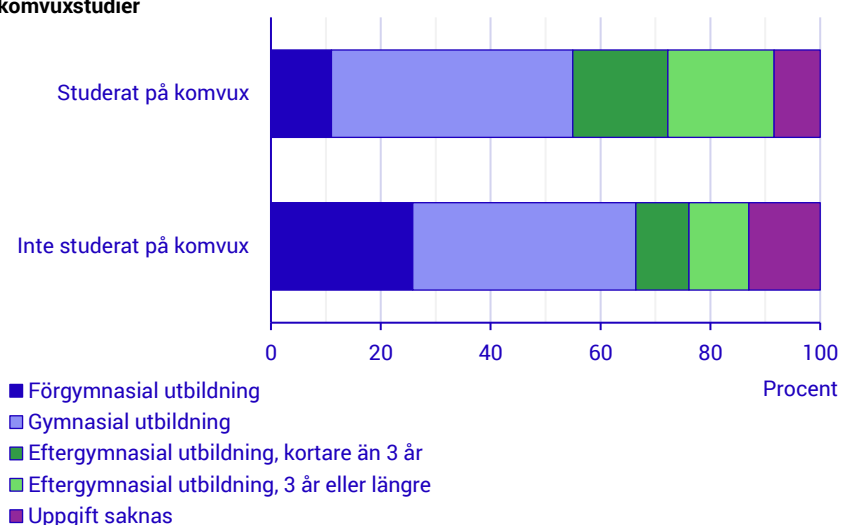
Knappt två tredjedelar av dem som läst på komvux har huvudsakligen haft en yrkesinriktning på sina studier. Knappt hälften har läst mindre än ett år. Det var betydligt vanligare med längre tid i komvux bland de som läst en yrkesinriktad utbildning vilket kan bero på att yrkesinriktade studier oftare är hela utbildningar medan studier med allmän inriktning oftare är av kompletterande karaktär.

Tabell 13
Antal i den vuxna flyktingpopulationen som studerat på komvux efter omfattning och huvudsaklig inriktning

Omfattning på studier	Allmän inriktning	Yrkesinriktning	Totalt
Mindre än 1 år	4 700	4 900	9 600
1 år	2 100	3 300	5 400
2 år	700	3 600	4 300
3 år eller mer	200	1 900	2 100
Totalt	7 800	13 600	21 400

Utbildningsnivån skiljer sig relativt mycket mellan de som har studerat på komvux jämfört med de som inte studerat på komvux. De som har studerat på Komvux har generellt sett en högre utbildningsnivå redan vid invandringstillfället jämfört med de som inte studerat på komvux. Andelen med en eftergymnasial utbildning är nästan dubbelt så stor bland de som läst på komvux jämfört med de som inte gjort det och andelen med en förgymnasial utbildning vid invandringstillfället är betydligt lägre bland komvuxstuderande. Av samtliga personer med högst en förgymnasial utbildningsnivå vid invandringstillfället har drygt 20 procent deltagit i någon form av studier i komvux.

Diagram 20
Utbildningsnivå 1995 i den vuxna flyktingpopulationen efter komvuxstudier/ej komvuxstudier

Av de drygt 7 800 personer som hade läst en utbildning på komvux med allmän inriktning har drygt 40 procent även läst en svensk utbildning på eftergymnasial nivå fram t.o.m. 2017. Bland de som hade läst en yrkesutbildning i någon omfattning har drygt 10 procent läst vidare på eftergymnasial nivå.

Totalt har 5 600 personer i den vuxna flyktingpopulationen en svensk utbildning på eftergymnasial nivå år 2017. Knappt nio av tio (4 900 personer) har också studerat på komvux.

Studier på komvux och etablering

Andelen etablerade år 2017 i den vuxna flyktingpopulationen skiljer sig mycket åt mellan de som har studerat på komvux och de som inte har gjort detta. Bland de som, i någon omfattning, har studerat på komvux var 70 procent etablerade på arbetsmarknaden medan hälften av de som inte studerat på komvux var etablerade på arbetsmarknaden 2017. Det var större skillnader bland kvinnor än bland män. Bland kvinnor med komvuxstudier var 73 procent etablerade medan andelen var 44 procent bland kvinnor utan komvuxstudier. Bland män med komvuxstudier var 67 procent etablerade och bland män utan komvuxstudier var 55 procent etablerade. Personer från f.d. Jugoslavien var etablerade i större

utsträckning än den övriga flyktingpopulationen, både bland de som studerat på komvux och bland de som inte studerat på komvux.

Tabell 14
Arbetsmarknadsetablering 2017 i den vuxna flyktingpopulationen efter deltagande i komvux och kön
Procent

	Kön	Befolkning (antal)	Etablerad	Osäker ställning	Svag ställning	Utanför arbets- marknaden	Högskole- studier	Övriga studier
Studerat på komvux								
Samtliga	Totalt	21 400	70	7	7	15	0	1
	Kvinnor	12 300	73	6	7	14	0	1
	Män	9 100	67	8	8	16	0	0
F.d. Jugoslavien	Totalt	9 800	75	5	6	14	0	0
	Kvinnor	6 100	75	4	6	14	0	0
	Män	3 700	74	6	6	14	0	0
Övriga	Totalt	11 600	67	9	8	15	0	1
	Kvinnor	6 300	70	8	7	14	0	1
	Män	5 300	63	10	9	18	0	0
Ej studerat på komvux								
Samtliga	Totalt	31 700	51	8	8	33	0	0
	Kvinnor	14 000	44	7	9	40	0	0
	Män	17 800	56	9	8	28	0	0
F.d. Jugoslavien	Totalt	17 300	57	6	7	30	0	0
	Kvinnor	7 800	50	6	8	37	0	0
	Män	9 500	64	7	6	24	0	0
Övriga	Totalt	14 400	43	10	10	37	0	0
	Kvinnor	6 200	38	8	11	43	0	0
	Män	8 300	46	11	10	32	0	0

Många som har studerat på Komvux har också läst någon form av svensk eftergymnasial utbildning. Det var betydligt vanligare med vidare studier bland de som hade komvuxstudier med en (i huvudsak) allmän inriktning. Andelen etablerade skiljer sig inte nämnvärt mellan personer med allmänt inriktade komvuxstudier och yrkesinriktade komvuxstudier. Däremot finns det en tydlig skillnad mellan de som har vidareutbildat sig på en eftergymnasial nivå och de som inte gjort det, både bland de som har allmänt inriktade studier och de som har yrkesinriktade komvuxstudier. Etableringsgraden bland de som har vidareutbildat sig är över 80 procent medan den är betydligt lägre bland de som inte gjort det.

Tabell 15
Arbetsmarknadsetablering 2017 i den vuxna flyktingpopulationen efter inriktning på komvuxstudier och vidareutbildning
 Procent

	Befolkning (antal)	Etablerad	Osäker ställning	Svag ställning	Utanför arbets- marknaden	Högskole- studier	Övriga studier
Allmän inriktning på komvuxstudier							
Samtliga	7 800	73	7	6	13	0	0
Vidareutbildning	3 300	84	5	4	6	1	0
Ej vidareutbildning	4 500	65	8	7	19	0	1
Yrkesinriktade komvuxstudier							
Samtliga	13 600	69	7	8	16	0	1
Vidareutbildning	1 600	82	6	5	6	1	0
Ej vidareutbildning	12 000	67	7	8	17	0	1

Den stora skillnaden i etableringsgrad inom flyktingpopulationen mellan de som studerat och de som inte studerat på komvux kan delvis bero på att de som studerat på komvux redan vid invandringstillfället hade en högre utbildningsnivå och därmed bättre förutsättning till etablering på den svenska arbetsmarknaden. En utbildning inom komvux kan dock också vara en väg till högre studier och ökade möjligheter till etablering på arbetsmarknaden.

Unga flyktingar

Detta avsnitt beskriver utbildningsbakgrund och arbetsmarknadsetablering för flyktingar som invandrade som barn eller ungdomar. I denna grupp inkluderas de personer som var yngre än 20 år vid invandringstillfället (år 1991 till 1995). Dessa personer är 2017 mellan 22 och 45 år gamla och utgörs av 47 100 personer. Avsnittet redogör för gruppens utbildning och arbetsmarknadsetablering år 2017.

Den unga flyktingpopulationen

Av den totala flyktingpopulationen som invandrade till Sverige mellan 1991 och 1995 var 47 procent yngre än 20 år. I likhet med den vuxna flyktingpopulationen består även den yngre flyktingpopulationen av något fler personer från f.d. Jugoslavien jämfört med flyktingar från övriga länder.

Den unga flyktingpopulationen redovisas i olika åldersgrupper med avseende på ålder vid invandringstillfället. Flyktingar som invandrade som barn har antagligen haft bättre förutsättningar att tillgodose sig utbildning i det svenska skolsystemet jämfört med flyktingar som invandrade i sin sena ungdom. Uppdelningen av åldersgrupper framgår i Tabell 16.

Tabell 16
Antal personer i den unga flyktingpopulationen efter ålder vid invandringstillfället

Ålder vid invandring (år 1991–1995)	Ålder 2017	F.d. Jugoslavien	Övriga
0–6 år	22–32 år	8 800	7 300
7–12 år	29–38 år	9 300	7 400
13–19 år	35–45 år	7 400	6 900
Totalt		25 500	21 600

Utbildningsnivå för unga flyktingar

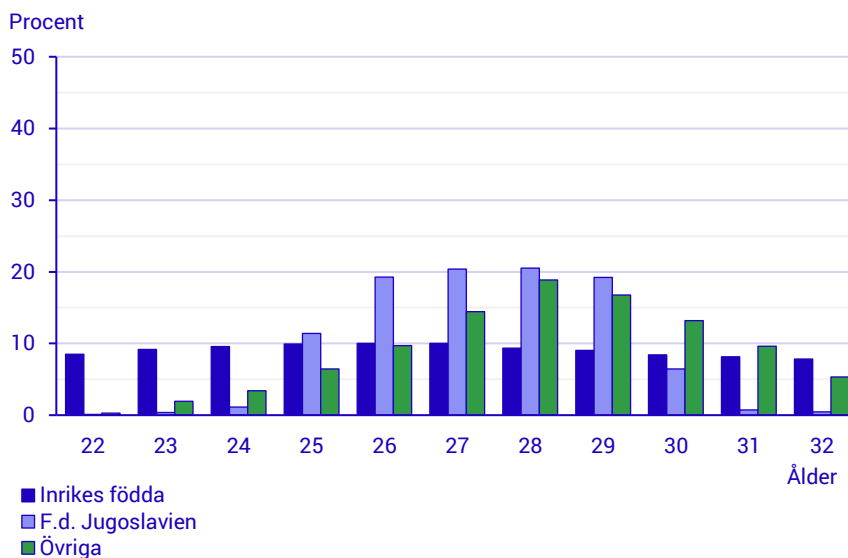
Generellt sett är utbildningsnivån i flyktingpopulationen mer lik den inrikes födda befolkningens utbildningsnivå ju yngre man var vid invandringstillfället.

För flyktingar som invandrade som barn i åldern 7–12 år eller som tonåringar i åldern 13–19 år är andelen högutbildade är något lägre jämfört med den inrikes födda befolkningen i motsvarande ålder. Dessutom är andelen med en förgymnasial utbildning högre bland båda flyktinggrupperna.

Utbildningsnivån för flyktingar som invandrade i ålder 0–6 år är i stora drag identisk med den inrikes födda populationen. Dessa flyktingar har sannolikt fullgjort hela sin utbildning i det svenska utbildningssystemet.

Åldersstrukturen i gruppen 0–6 år (22–32 år 2017) skiljer sig mellan flyktingpopulationen och inrikes födda. Det är betydligt större andelar i åldern 22–24 år i den inrikes födda befolkningen vilket påverkar jämförelserna av utbildningsnivå mellan inrikes födda och flyktingpopulationen. Ju yngre man är desto större chans är det att man ännu inte hunnit avsluta sin utbildning. Därför görs en åldersstandardisering av den inrikes födda befolkningen där utbildningsnivån vägs med åldersfördelningen i flyktingpopulationen för att få en större jämförbarhet. Detta påverkar framför allt andelen eftergymnasial utbildade 3 år eller längre bland inrikes födda, som ökar från 23 till 28 procent vid en åldersstandardisering. I övriga redovisningsgrupper görs ingen åldersstandardisering eftersom dessa personer är minst 29 år 2017 och i de allra flesta fall bör ha hunnit avsluta utbildning.

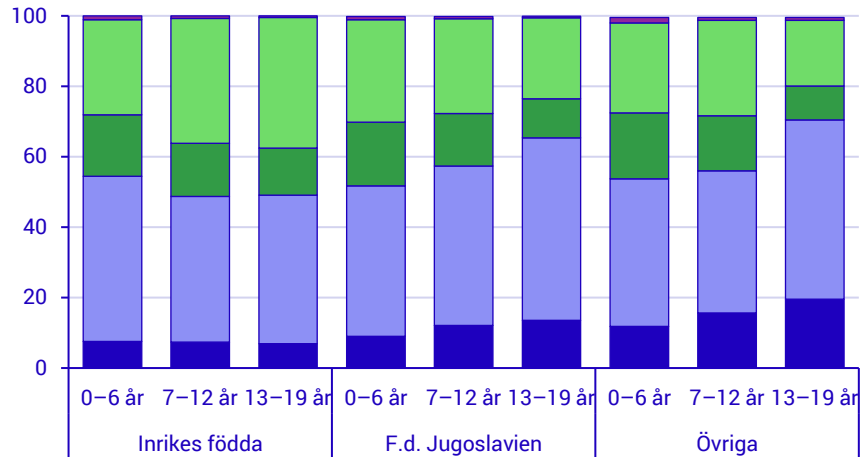
Diagram 21
Åldersfördelning bland flyktinginvandrare som var 0–6 år vid invandringstillfället (22–32 år 2017) och inrikes födda i samma ålder

I Diagram 22 jämförs utbildningsnivån för flyktingar från f.d. Jugoslavien och övriga länder med den inrikes födda populationen i motsvarande ålder. I diagrammet redovisas den åldersstandardiserade utbildningsnivån för inrikes födda i gruppen 0–6 år (22–32 år 2017).

Diagram 22
Utbildningsnivå 2017 för den unga flyktingpopulationen och inrikes födda i samma ålder efter ålder vid invandringstillfället

Procent

- Uppgift saknas
- Eftergymnasial utbildning tre år eller längre
- Eftergymnasial utbildning kortare än tre år
- Gymnasial utbildning
- Förgymnasial utbildning

Arbetsmarknadsetablering för unga flyktingar

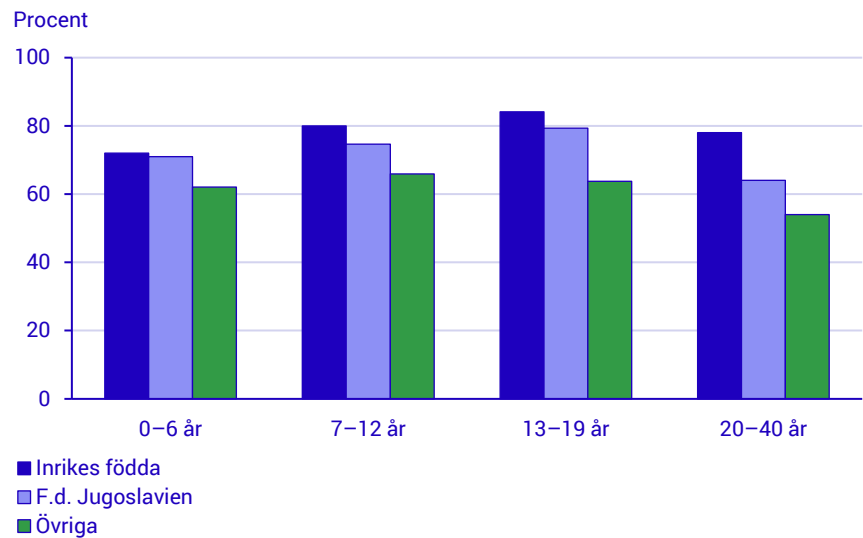
I Diagram 23 redovisas andelen etablerade flyktingar år 2017 efter ålder vid invandringstillfället. I diagrammet jämför dessa med inrikes födda personer i motsvarande ålder. Åldersstrukturen skiljer sig mellan de inrikes födda och flyktingpopulationen, framför allt i den yngsta åldersgruppen, vilket påverkar andelen som fortfarande är i studier år 2017 i stor utsträckning. För att underlätta jämförelser har därför personer i studier exkluderats vid beräkningar av etableringsgraden för samtliga grupper bland unga flyktingar och motsvarande jämförelsegrupper bland inrikes födda.

Flyktingar som invandrade i ung ålder (0–19 år vid invandringstillfället) var 2017 etablerade på arbetsmarknaden i högre utsträckning jämfört med de flyktingar som kom i vuxen ålder. Etableringsgapet mellan flyktinginvandrarna och den inrikes födda populationen tenderade även att vara mindre för yngre flyktinginvandrare jämfört med äldre. Att andelen etablerade i gruppen 20–40 år vid invandringstillfället är lägre för samtliga grupper kan till viss del påverkas av att de har hunnit lämna arbetsmarknaden. De äldsta personerna i den gruppen är 64 år 2017.

De tidigare observerade skillnaderna i arbetsmarknadsetablering för de flyktingarna från f.d. Jugoslavien och övriga länder som invandrade i vuxen ålder återfinns även bland de som invandrade som unga. Flyktingarna från f.d. Jugoslavien är etablerade i högre utsträckning i alla redovisade åldersgrupper.

För flyktingarna från f.d. Jugoslavien som var 0–6 år vid invandringstillfället var etableringsgapet till den inrikes födda populationen mycket litet. Etableringsgapet för motsvarande åldersgrupp bland flyktingar från övriga länder uppgick till 10 procentenheter, trots att utbildningsnivån för dessa flyktingar var i det närmaste identisk med den inrikes födda populationen.

Diagram 23
Etablerade 2017 (exkl. studerande) i flyktingpopulationen (unga och vuxna) och inrikes födda i samma ålder efter ålder vid invandringstillfället

Slutdiskussion

I denna rapport har flyktingpopulationen som invandrade till Sverige under åren 1991–1995 studerats med syfte att undersöka de långsiktiga förändringarna i både arbetsmarknadsetablering och utbildningsbakgrund.

Utifrån underlaget i rapporten går det att dra vissa slutsatser om den studerade flyktingpopulationen. Redan vid invandringstillfället fanns det tydliga skillnader i utbildningsnivå mellan flyktingarna från f.d. Jugoslavien och flyktingarna från övriga länder. Utbildningsbakgrunden för flyktingarna från f.d. Jugoslavien var generellt mer lik den inrikes födda populationen. Flyktingar med en högre utbildningsnivå etablerade sig snabbare på arbetsmarknaden jämfört med flyktingar med en låg utbildningsnivå. Över tid har även arbetsmarknadsetableringen för högutbildade flyktingar ökat i högre utsträckning än för lågutbildade.

Skillnaderna i arbetsmarknadsetablering mellan flyktingpopulationen från f.d. Jugoslavien och flyktingar från övriga länder har under den studerade perioden varit tydliga. Skillnaderna i utbildningsnivå verkar dock inte vara den fullständiga förklaringen till skillnaderna i arbetsmarknadsetablering mellan de två studerade flyktinggrupperna.

Endast en liten andel av de flyktingar som invandrade i vuxen ålder har utbildat sig i Sverige på eftergymnasial nivå. Majoriteten av dessa hade dessutom redan en eftergymnasial utbildningsnivå vid invandringstillfället. Arbetsmarknadsetableringen för de flyktingar som studerat en eftergymnasial utbildning i Sverige är dock högre jämfört med de flyktingar som har en utländsk eftergymnasial utbildning.

Ungefär två av fem flyktingar som invandrade i vuxen ålder har deltagit i en kommunal vuxenutbildning i Sverige. Många av de som utbildat sig på eftergymnasial nivå i Sverige har dessutom studerat på en kommunal vuxenutbildning. Således verkar den kommunala vuxenutbildningen fungera som ett viktigt steg för flyktingars övergång till högre utbildning.

Flyktinginvandrare som kom till Sverige i ung ålder har lyckats etablera sig på arbetsmarknaden i högre utsträckning än de flyktingar som kom i vuxen ålder. I de yngre åldersgrupperna är dessutom utbildningsstrukturen mycket lik den inrikes födda populationen. Även i de yngre åldersgrupperna har flyktingarna från f.d. Jugoslavien en generellt starkare etablering på arbetsmarknaden jämfört med den övriga flyktingpopulationen.

I sin helhet kan rapporten urskilja några viktiga faktorer som kan ha betydelse för att öka flyktingars chanser att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Flyktingar med en förgymnasial utbildningsnivå har haft det svårast att etablera sig under 2000-talet. Att ha en utbildningsnivå som motsvarar minst en gymnasial utbildning är således betydelsefullt för att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Den högsta andelen etablerade i flyktingpopulationen finns bland de som har genomfört en svensk utbildning på eftergymnasial nivå. Dessutom har flyktingar med en utbildningsinriktning inom hälso- och sjukvård en högre etablering än andra utbildningsinriktningar. Slutligen har även den geografiska bosättningen betydelse. Flyktingar som var bosatta i Småland, som generellt präglats av en stark tillverkningsindustri, har etablerat sig i högre utsträckning.

Kombinationen av en relativt låg andel med en förgymnasial utbildningsnivå och en relativt stor inflyttning i regioner med en industriorienterad arbetsmarknad har troligtvis varit gynnsamma inslag i etableringsprocessen för flyktingarna från f.d. Jugoslavien. Trots detta går det inte att ge en entydig förklaring varför denna flyktinggrupp haft ett relativt framgångsrikt arbetsmarknadsutfall jämfört med övriga flyktingar som invandrade under 1990-talets början.

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Denna rapport beskriver utbildningsbakgrund och arbetsmarknadsetablering för flyktingar som invandrade till Sverige under 1991–1995. I studien ingår personer som var högst 40 år vid invandringstillfället men inte äldre än 64 år 2017 och som var folkbokförda i Sverige den 31 december 2018. Inrikes födda personer i motsvarande ålder används som en jämförelsegrupp.

Flyktingpopulationen indelas efter ålder vid invandringstillfället där fokus ligger på de som invandrade i vuxen ålder (20–40 år vid invandringstillfället). Eftersom många flyktinginvandrare under denna period kom från f.d. Jugoslavien jämförs denna grupp med övriga flyktinginvandrare.

Rapporten beskriver den vuxna flyktingpopulationens utbildningsbakgrund vid invandringstillfället. Därefter studeras arbetsmarknadsetablering och utbildningsbakgrund (utbildningsnivå och utbildningsinriktning) vid fyra olika tidpunkter: 2000, 2005, 2010 och 2017. Även regionala skillnader i arbetsmarknadsetablering studeras.

I rapporten beskrivs även den vuxna flyktingpopulationens utbildning i Sverige på eftergymnasial nivå och inom komvux och skillnader i arbetsmarknadsetablering beroende på om man genomfört någon utbildning i Sverige eller inte. Avslutningsvis ges en kortfattad beskrivning av de unga (0–19 år vid invandringstillfället) flyktinginvandrarnas utbildningssituation och arbetsmarknadsetablering 2017.

Information om statistikens framställning

Den här rapporten bygger på en registerundersökning. Personer som invandrat till Sverige av flyktingskäl under perioden 1991–1995 hämtas från STATIV som är en longitudinell individdatabas för integrationsstudier. Utifrån registrerat födelseland indelas flyktingpopulation i två grupper. Flyktinginvandrare från f.d. Jugoslavien och övriga flyktinginvandrare. För mer information om STATIV, se [STATIV](#).

Från Registret över befolkningens utbildning (Utbildningsregistret) hämtas uppgift om personers högsta utbildning aktuellt år. Registret innehåller uppgift om högsta avklarade utbildning för landets folkbokförda invånare och uppdateras årligen.

Uppgifter om avklarad utbildning rapporteras kontinuerligt till SCB från landets skolor och utbildningsanordnare. Dessa läggs efter bearbetning in i Utbildningsregistret vid den årliga uppdateringen. Uppgifter från folk- och bostadsräkningar 1970 och 1990 och administrativa register utanför SCB där utbildningsbakgrund ingår används också som uppgiftskällor.

Uppgift om utrikes föddas utbildning kommer i första hand från enkätundersökningar riktade till nyinvandrade samt från Arbetsförmedlingens register över personer som varit inskrivna där.

I Utbildningsregistrets årgångar saknas uppgifter om utbildningsnivå för en liten andel av befolkningen, bland nyinvandrade personer är dock andelen ofta högre än bland andra grupper. Andelen med okända utbildningsuppgifter minskar gradvis med åren i takt med att de genomför en svensk utbildning eller att uppgifter om den utländska utbildningen kommer SCB till kännedom. För att redovisa utbildningsnivå i nära angränsning till invandringstillfället men samtidigt beakta att uppgifter om utbildningsnivå kan vara begränsad för nyinvandrade personer används uppgifter från 1995 för att ge en översikt av den initiala utbildningsnivån för populationen. Därefter hämtas uppgifter från Utbildningsregistret för åren 2000, 2005, 2010 och 2017.

Utbildningsregistret innehåller uppgifter om personers samtliga (kända) avklarade utbildningar. För att avgöra om en person har erhållit en svensk utbildning på eftergymnasial nivå används variabeln *källkod* i registret. Beroende på från vilken källa uppgiften om en avklarad utbildning kommer går det att avgöra om det är en svensk eller en utländsk utbildning. Mer information om statistiken över befolkningens utbildning finns på www.scb.se/UF0506.

För att beskriva flyktingpopulationens arbetsmarknadsetablering vid olika tidpunkter används det s k etableringsmättet. Etableringsmättet har utvecklats i samarbete mellan SCB och Universitetskanslersämbetet och används vanligtvis för att följa upp etablering på arbetsmarknaden efter avslutade gymnasie- och högskolestudier. Mättet kombinerar 12 olika variabler från LISA-registret där de viktigaste komponenterna är inkomst av arbete och förekomst av arbetslöshet och studier. För mer information om etableringsmättet, se bilaga. För mer information om LISA-registret, se [LISA](#).

Information om statistikens kvalitet

Utrikes födda saknar uppgift om högsta utbildning i betydligt större utsträckning än inrikes födda. År 1995 saknar 6 procent av de vuxna flyktinginvandrarna från f.d. Jugoslavien uppgift om högsta utbildningsnivå och 16 procent av övriga flyktinginvandrare. År 2000 är motsvarande andel för vuxna flyktinginvandrare från f.d. Jugoslavien 2 procent och 6 procent för övriga flyktinginvandrare. I stort sett samtliga

inrikes födda har en uppgift om högsta utbildning i Utbildningsregistret vid samtliga aktuella tidpunkter. Detta försvårar jämförelser av utbildningsnivå mellan de båda grupperna av flyktinginvandrare och mellan flyktingpopulationen och den inrikes födda befolkningen, framför allt 1995, vid tidpunkten nära invandringstillfället.

Den vuxna flyktingpopulationens arbetsmarknadsetablering studeras och jämförs även med den inrikes födda befolkningens arbetsmarknadsetablering för personer i samma ålder. Jämförelser görs för åren 2000, 2005, 2010 och 2017. Man bör notera att jämförelsen mellan flyktingpopulationerna och den inrikes födda befolkningen blir orättvis av många skäl, framför allt för år 2000. Vid denna tidpunkt är den vuxna flyktingpopulationen (20–40 år vid invandringstillfället mellan 1991–1995) mellan 25 och 49 år beroende på vilket år man kom till Sverige och tiden man haft att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden varierar mellan fem och nio år. Gruppen jämförs med inrikes födda i åldern 25–49 år. De äldre inrikes födda har då haft en avsevärt längre tid på sig för att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden jämfört med flyktingpopulationerna.

Referenser

Ekberg, J. (2016). Det finns framgångsrika flyktingar på arbetsmarknaden. *Ekonomisk debatt*, 44(5), 6-11.

Ekberg, J., & Ohlson, M. (2000). Flyktingars arbetsmarknad är inte alltid nattsvart. *Ekonomisk debatt*, 28(5), 431-439.

Konjunkturinstitutet. (2017). Könsskillnader på arbetsmarknaden. Fördjupningar i Konjunkturläget.

Migrationsverket (2020). <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Asyl.html>

Ruist, J. (2018). Tid för integration – en ESO-rapport om flyktingars bakgrund och arbetsmarknadsetablering. *Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi*, 3.

Bilaga

Så fungerar etableringsmättet

Etableringsmättet används huvudsakligen för att följa upp individer efter studier för att ge en bild av hur individerna har etablerat sig på arbetsmarknaden eller om de studerar. Mättet finns i två varianter, en som är anpassad för uppföljning efter högskolestudier och en variant som är anpassad för uppföljning efter gymnasiestudier. Här beskrivs varianten för gymnasiestudier som är den som används i den här rapporten.

Mättet kombinerar 12 olika variabler från LISA-registret¹ och med hjälp av inkomstgränser, som skrivs upp varje år, klassificeras varje person i populationen utifrån sex olika utfall:

- etablerad på arbetsmarknaden
- osäker ställning på arbetsmarknaden
- svag ställning på arbetsmarknaden
- högskolestuderande
- övriga studier
- utanför arbetsmarknaden.

En individ kan endast tillhöra en kategori och dessa prioriteras i följande ordning under förutsättning att individen uppfyller rätt kriterier för kategorin (se definitioner längre ned):

1. etablerad på arbetsmarknaden
2. högskolestuderande
3. övriga studier
4. osäker ställning på arbetsmarknaden
5. svag ställning på arbetsmarknaden
6. utanför arbetsmarknaden

Inkomstgränser togs fram när mättet konstruerades. Sedan har de varje år skrivits upp med den genomsnittliga löneökningen för samtliga anställda på arbetsmarknaden.

¹ <https://www.scb.se/contentassets/f0bc88c852364b6ea5c1654a0cc90234/lisa-bakgrundsfakta-1990-2017.pdf>

Tabell 17
Inkomstgränser för etableringsmålet (gymnasievarianten)
år 2000, 2005, 2010 och 2017

År	Lägre inkomstgräns	Högre inkomstgräns
2000	100 500	118 700
2005	120 200	142 100
2010	140 500	166 000
2017	166 800	197 100

Definition av etableringsmåtets kategorier

Etablerad på arbetsmarknaden

- Arbetsinkomst på minst den övre inkomstgränsen
- Sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad)
- Inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

Osäker ställning på arbetsmarknaden

- Arbetsinkomst på minst den lägre inkomstgränsen och upp till den övre inkomstgränsen och sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition
 - Vid inkomst av aktiv näringsverksamhet gäller ingen nedre inkomstgräns.
 - Inte klassificerad som studerande.
- ELLER
- Arbetsinkomst på minst den övre inkomstgränsen och under året förekomst av arbetslöshet (hel- eller deltid), arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller inte klassificerad som sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition.
 - Inte klassificerad som studerande.

Svag ställning på arbetsmarknaden

- Arbetsinkomst upp till den lägre inkomstgränsen.
 - Inte klassificerad som studerande.
- ELLER
- Arbetsinkomst på minst den lägre inkomstgränsen samt under året förekomst av heltidsarbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar.
 - Inte klassificerad som studerande.

Utanför arbetsmarknaden.

- Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år.
- Inte klassificerad som studerande.

Högskolestuderande

- Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen och erhållit någon form av studiemedel samma år.
- Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden.

ELLER

- Registrerad på högskolans forskarutbildning vårterminen eller höstterminen
- Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden.

Övriga studier

- Erhållit någon form av studiemedel under aktuellt år på totalt över 2 000 kr.
- Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden eller högskolestuderande.

Ingående variabler

De variabler som används i etableringsmättet kommer från SCB:s register LISA. Registret är klart i april varje år med två års eftersläpning. Mer information om de ingående variablerna finns här:

<https://www.scb.se/contentassets/f0bc88c852364b6ea5c1654a0cc90234/lisa-bakgrundsfakta-1990-2017.pdf>

Tabell 18
Ingående variabler från LISA som används i etableringsmättet

Variabler	Klartext	Kommentar
ADelDag	Antal dagar i deltidarbetslöshet	Används för att se indikation på arbetslöshet, för att vara etablerad krävs t ex att det inte finns några indikationer på arbetslöshet.
ALosDag	Antal dagar i arbetslöshet	Samma som ovan
AStuDag	Antal dagar i "åtgärdsstudier"	Samma som ovan
ArbLos	Summa inkomst föranledd av arbetslöshet	Samma som ovan
ForvErs	Förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar exklusive underskott av aktiv näringsverksamhet	Används för att sätta inkomstgränserna som avgör anknytning till arbetsmarknaden.
InkFNetto	Nettoinkomst av näringsverksamhet	Används för att se vilka som är egna företagare. En individ som är egen företagare kan aldrig hamna i kategorin svag ställning
StatusF	Aktiv eller passiv egenföretagare (novembersysselsättning)	Samma som ovan
STUD	Summa inkomst föranledd av studier	Används för att kategorisera vilka som är studerande
SyssStatJ/ SyssStat11	Sysselsättningsstatus enligt justerad metod 2004/Sysselsättningsstatus enligt justerad metod 2011	Används för att se anknytning till arbetsmarknaden. För att vara etablerad krävs det att variabeln visar att individen är förvärvsarbetande
TillfTimDag	Antal dagar med tillfällig timdagpenning	Används för att se indikation på arbetslöshet
HsDelt	Registrering på högskola, grundutbildning	Används för att kategorisera vilka som är studerande på högskola
FoDelt	Registrering på högskola, forskarutbildning	Samma som ovan

Summary

This report studies the large refugee population that immigrated to Sweden in the early 1990s. Many of these refugees immigrated from former Yugoslavia due to conflicts in the Balkans. The report examines the long-term progress in the labour market among a historically large refugee population that immigrated over a very short period of time.

The goal of the report is to describe the educational background of the refugee population and the labour market integration in the 2000s, with a particular focus on the large refugee group from former Yugoslavia. It is mainly based on data from the Register on the educational attainment of the population and the LISA register that contains variables used to describe the labour market integration.

The report consists of three main sections. The first section presents the educational background and the integration in the labour market during the 2000s among the refugees who immigrated as adults (20-40 years at the time of immigration). This is followed by a study of the education level among the adult refugee population in Sweden. The final section contains an overview of the educational background and labour market outcome for refugees who immigrated as children and young persons (0-19 years at the time of immigration).

There are clear differences in labour market integration between the refugee population from former Yugoslavia and refugees from other countries during the study period, which has also been documented in other studies. The proportion of refugees from former Yugoslavia who were integrated in the labour market in the 2000s has been generally higher compared with other refugee immigrants.

Unlike other refugees, at the time of immigration, the group of refugees from former Yugoslavia already had an educational background that largely resembled the educational background among the population born in Sweden. Furthermore, the education level among refugees overall has been instrumental for their opportunities for integration in the Swedish labour market. Refugees with a high level of education integrated in the labour market earlier than refugees with a low level of education. Over time, integration in the labour market among highly educated refugees has also increased to a larger extent than among refugees with a low level of education. However, it appears that the differences in the level of education is not the only explanation to why the refugee population from former Yugoslavia has had a stronger labour market integration than other refugees.

Regional factors have also contributed to the refugee population's integration in the labour market. The refugees who, at an early stage,

lived in the Småland region and in Stockholm were more quickly integrated in the labour market than refugees living in other regions. However, these regional differences have diminished over time.

Only one in ten refugees who immigrated as adults attended some form of Swedish education at post-secondary school level. Most of these persons already had a post-secondary school education at the time of immigration. Labour market integration among refugees who attended a post-secondary education in Sweden is also higher compared with refugees with a post-secondary education from abroad.

Around 40 percent of the refugees who immigrated as adults were enrolled in municipal adult education in Sweden. Many of those who completed an education in Sweden at post-secondary school level also attended municipal adult education. Thus, it appears that for refugees, municipal adult education functions as an important step toward higher education.

The refugee's age at the time of immigration also has an impact on integration in the labour market. Among refugees who immigrated as children and young persons, the level of education and labour market integration increasingly resembles that of the population born in Sweden the younger they were at the time of immigration.

The result in this report indicates that labour market integration among the refugee group from former Yugoslavia was much stronger than among other refugees who immigrated in the same period. It is also clear that refugees with a higher level of education have succeeded in integrating in the Swedish labour market both quicker and to a greater extent compared to refugees with a low level of education. In addition, refugees who have completed some form of Swedish post-secondary education generally have a very strong position in the labour market. Despite this, it appears that the educational background is not the only reason for the relatively successful labour market outcome among refugees from former Yugoslavia.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.